

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

III.

Tanítás.

„Élni! — ez a feladat, mire a növendéket tanítani kell!”

Így szól Rousseau. Samennyire nincs meghallgatva azon felhívása, „hogy a növendéket mindenképp előbb emberré kell nevelni” annyira meg van értve a tanítás ezen feladata.

A mint a kis gyermek az ABC-t kezébe veszi, már a szülők csak azért tanítatják, hogy megéljen, tudjon kenyeret keresni!

Félre ne értessem! Minden tanításnak mulhatlan következménye, hogy az életben hasznát vegyük annak, mit az iskolában tanultunk.

De valamint nevetségesnek tartanám, ha valaki azért, mert a redők s ősz hajak az öregkor jelvényei: a gyermek arcát redőssé, s az ifju haját őszre változtatná: úgy oktalanságnak tekintem, ha a gyermek s ifjuskort elraboljuk, hogy a gyöngye képességét oly ismeretekkel terheljük, miket meg nem bírhat, s mik egy későbbi kor tulajdonai.

E mindenben telhetetlen, sokat követelő kor, s a tanításnak könyvtárakban s műhelyekben gyártott rendszere, ez uton jár — mit ez uttal mellőzve, feladatunkra, a költészethez térek.

Főlegesen volna fejtegetni, hogy az emberiség gyermek- s ifjuskorában a költők voltak egy személyben a nevelők s tanítók. A legéletrevalóbb igazságok, a legbőleesebb aranymondatok és szabályok, jellemképző példák s történe-

tek — költeményekben voltak lerakva, lefestve; még a legelvontabb törvények is versekbe foglaltattak.

A gyermek- s ifjuskor, a nevelés világa, — maig is és mindörökké a költészet paradicsomában él, s csak ha idő nap előtt a tudás tiltott gyümölcsét izleltetik vele — záratik ki ez édenből.

Tekintsük a gyermeket.

Egy gyermek, a maga természetes ártatlanságában — maga az igazság látható képe! Emberi természetünk legnemesebb ajándéka: a tudomány, — mi később vagy kihamvad, vagy oly keserű gyümölcsöket terem, itt eredeti édes boldog gazdagságában szemlélhető. Mi az ember hivatása? miről a könyvtárak bölcsei oly érthetetlenül értekeznek — minden gyermek megmondja.

Tudni mindent, mi igaz, tenni mindent, mi jó!

Kifogyhatlan örökös kérdegetése: mi ez? más szóval ennyit jelent — mi az igaz? szünetnélküli foglalkozása, a játék más szóval anynyit jelent — megtesz mindent, mi neki jó!

Az első kiderült hazugság, az első helytelen tanítás: — az első rossz a gyermek életében!

Ki volna képes, a gyermek minden kérdésére igazán felelni? A legjobb szülő s nevelő is sokszor — hazugsággal felel.

Ki engedhetné meg, hogy a gyermek örökösön játszszonek? A legelkényeztetetebb gyermeknek is előbb utóbb tanulni kell!

Ha van valami nehéz és művészi, ez bizonyosan a gyermeknek átvezetése hazugság nélkül az igazságra; elkedvetlenítés nélkül a játékból a tanulásra.

Ez első átvezetés egyedül a költészet édes anyai karjain történhetik, mint főntebb kimutatám.

A gyermek első tanítója pedig legszebb, legelataláltabb régi nevén: ludi magister! Játék mestere!

Az elemi tanításról köteteket irtak, az elemi tanítók köteleességei s megkívántató tulajdonai összevissza szabályozták: de még csak egy parányi kötetke sem jelent meg, mi azt fejtegetné s mutatná be: a ludi magisterek honnét díjazhatók, s a hazafiság oly sok szent áldozatai között e legszentebb kis titkos oltárról még elfelejtkezett; eddig erről értekezzenek nagy bölcsen mások, nekem írni sem kedvem, sem akaratom.

Eltekintve a boldog gyermekvilág tanításától; tekintsük az ifjúságot!

(Folyt. köv.)

CSEPELY SÁNDOR.

Néhány szó természetési és kereskedelmi viszonyainkról.

Lehetetlen természetési és kereskedelmi viszonyainkról szólnunk a nélkül, hogy viszalyokat, bajokat, sérveket és kinövéseket meg ne érintsünk, melyeknek megnyesése — mivel ugyszólván nemzetünk testébe nőttek, — életünk

TÁRCZA.

Fábián primás. *)

(Parodia.)

Kétszáz tánczos a bálba tart,
Mindannyi tánczra kész.
Kétszáz nemes tánczos előtt
Feláll négy szem zenész.

Mind élvvagyók, mind tánczfiak,
Mind egy szív igazán;
S mint vigadókat hí-hóval
Meghivta Fábián.

Gundinál **) a banda előtt
Mégállnak csoprosan;
Szemökben a szilaj öröm,
S a kedv hatalma van.

De erkélyen áll a banda,
S szól hurjáról a gög:
„Földig vorjen a sok rossz hang,
Ti kéj- s tánczkedvelők“.

Hangzott felsértőn, boszusan,
— A táncznép összenéz —
Kétszáz nemes, s jó tánczossal
A rendező vitéz.

„Nem úgy primás“, a rendező
Megrázza ősz fejét;
Vólnéd, egy ordó rengeti
Hatalmas üstökét.

*) Fábián zenekar-primás egy vigalmat rendezett saját felsegelésére a kaposvári publikumnak, melyben nem hogy szabatos, jó játékkal tisztelte volna meg a publikumot, hanem a mint a pénz befolyt, maga kámforizálódott; s bandájából is alig huata fűlértő hangon négy legény. A fűtetlen terem s szobákban, légvonatban majd fél vendégcsereg náthát, csusat, főfájás s köhögést stb. kapott. —

**) Fogadás.

„Nem úgy primás, az égro nem,
A csödtű te vagy;
Te totted azt, hogy a kedven
A bánat sulya nagy.“

Másfél forintot áldozott
A nép ez esteért;
S te macskazenével fizetsz
Az Isten tudja mért?

Vagy visszavivja az őskedv
Szabadságát jogunk;
Vagy érte küzdve hí felek
Egyért, együtt halunk.

De kedvet Fábián, hogy így
Dúlsz, mint balhirdető, —
Nem ejt neked sem e sereg,
Sem a tánczrendező.“

Szólt haraggal, és boszusán
Inkább menni kész ő,
Semhogy kedv és élvét ejtsen
A derék rendező.

A primás rossz dallal viszonz
— Primás haragja nagy —
„Rossz zenét hallj, oly rossz zenét,
Mint mily jó tánczos vagy,“

Rossz zenét hallj, oh rendező.
— Itt is parancsoló —
S arczára zordan kiül a
Bánat, mint egy bakó.

Sáppad a nép, a rendező
Azért tovább rendez, —
Rajtuk a primásnak szemó
Végiglen tévedez.

Hegedűmben jó és rossz hang,
Halljátok tánczosok!
Ki leül, az jó hangot hall,
De nem ülnek le ők.

Mind vigadók, tánczkedvelők,
Tánczosnő és tánczfi,
Kedvét, ha az élv kívánja,
Nem retteg ontani.

„Hát töljtek mindannyian,
Haláltok induló, —
— Mond a primás, — s így töljön le,
Ha kell egy millió.“

És mégyen a kétszáz tánczos
A szünórára föl;
Tárczájával Gyuri pinczér
Kifárad s újra öl.

S a néma lég be nem vegyül
Csak legkisebbke jaj,
Csak a tömegnek zsebében,
Egy egy fojtott sóhaj.

Ki az ki végsőnek maradt
A kétszázból ki ő!
Hogy a fizetőkkel együtt
Fizessen a dicső?

Igy áll az ősz erdők disze,
Az óriási cser;
A bánat hozzá sujítani
Csak kételkedve mer.

A bú bevárja a csapást,
A bajnok visszanéz,
S szemben fogadja a bandát
Nem egy tánczos vitéz.

„Mint vigadót mint fizető,
Így illet a halál;
Nem mulató, nem vigadó,
Ki most a törzsön áll.“

Az megtagadja Istenét
Egy vigaloméjért,
S a tánczosnak bú, kin helyett
Veszélyre nyujt babért.

fáján mélyen érző sebeket ejtene. Jól tudjuk, hogy sokan e bajok őszinte fölfödését rosz néven veszik, de ez nem ijeszt vissza feladatunk megoldásától; mert hisz számos derék hazafi viszonyainkat ostromozva, hálátlanságot és félreismerést arat, de azért nemes czélját egy perecre sem veszti el szem elől.

Polgártársink tulnyomó számát kétségkívül a hazafiság meleg érzelme hevíti; hazánk jelentősége s diosósága minden igaz magyar szivén fekszik, és mégis mennyi nagy fontosságú, minden egyes polgár javára befolyást gyakorolható érdek elhanyagoltatva, figyelemre sem méltatik! — A sok közül csak a következő példával élünk. Magyarország termékenysége oly ismeretes és világhírű, hogy mindenütt „igéret földének“ neveztetik, és közmondássá vált az állítás: hogy saját zsirunkban megfuladunk. De ezzel is csak úgy vagyunk, mint a tájékkal, mely távolról regényesnek látszván, bájos hatást gyakorol ránk, de közelebb érvén hozzá, a mindennapiasság niveauján alulinak találjuk. Vessünk csak egy pillanatot az „áldott ország“ lakóira, vagy tekintünk közelebről birtokosaink nagyobb részének helyzetét, és látni fogjuk, miként nemcsak a fuladás veszélyétől még távol vagyunk, de még a sorvadás és aszkórság bajától kell tartanunk. A közelmúlt évek buja termése, bő aratása tünékeny természeténél fogva eltűnt: a roppant gabonakészletek elfogytak, alig hagyván egyébb nyomot hátra, mint boldogabb napok keserves fájdalmas visszaemlékezését. Merő önámítás volna azt állítani, hogy újabb időkben sokan meggazdagodtak; igen sokan „szerencsés speculatio“ vagy más okok következtében kincseket gyűjtve, gazdagságra vergődtek; de épen ez tanúsítja természetellenes állapotunkat, mert életünk — a pénz — nem forog egyaránt, nem kering egyformán a társaság ereiben, hanem egyes helyeken öszpontosulva használatlanul hever.

E vizsás állapotnak egyik főoka az, hogy kellőleg nem fogjuk föl Istennel a földben rejlő áldását; hogy a természet erejét elegendőképen ki nem zsákmányoljuk, és hogy bővebben meg nem ismerkedünk azzal, miből nemzeti gazdagságunk apadhatlan forrása nyilhatnék. Nem szólok gópról vagy gőzerőről, de mennyi áldás háromolhatna hazánkra az általános selyemtenyésztésből vagy a méhészetből; nem kevésbé sikeres volna, ha a kendertermesztést

általánossá tennők és megfelelő módon kezelnők; a takarmányfűvekre több ügyet kellene fordítanunk és az ugynevezett kereskedelmi növények ápolásával veszélyes vetélytársai lehetnénk a külföldnek. Mindezek a hazai jólétnek igen fontos tényezői, melyeknek figyelembe nem vétele súlyosan megbüntetődik.

A második lényeges baj hazánk sajátságos társadalmi viszonyaiban rejlik. Minden művelt államban a különböző néposztályok bizonyos kapcsolatban, némi érintkezésben állanak egymással. Ezek között a középosztály kétségkívül nagy fontossággal bír, mert ez teszi a tulajdonképi érponot a birtokos és földműves közt, és kellő értelmiséggel bírván, gyámolítja a viszonyos törekvést és könnyíti a közreműködést. E nagy fontosságú középosztályt pedig hazánkban hiába keresnők; itt a birtokos és földműves közt tátongó irt találunk minden áthidalás nélkül; az ugynevezett iparos, vagy a szűkismertű kézműves nem tudja, nem ismeri e hivatásának nagy voltát; a kereskedő osztály pedig nagyrészt zsidók által képviselve ugyszólván a törvényen kívül áll; a törvényhozásban állásánál fogva részt nem vehet, érdekeit maga nem képviselheti s így nem csoda, ha önmagában találja azt, mit magán kívül hiába keresne. — Ennek szomorú következménye az, hogy a különböző osztályok közti már is laza kötelékek idővel fölbomlanak, és a viszonyos törekvés, mely nélkül általános jólét nem képzelhető végképen megszűnik.

De azért nincs okunk elcsüggedésre, bizunk főorvosunkban az időben, és reméljük, hogy ez, mely már sokkal fájóbb sebeket orvosolt, e bajunknak alkalmas gyógyszerét is megtalálandja.

FRANKL.

Pesti levelek.

XVI.

(Február 20-án.)

(A budai népszínház és Budai Apraxin Julia.)

(R. F. I.) Az idei farsang végén nemcsak a tömördek bál, melyeken úgy jártuk, amint huzták, hanem még egy más eszmény is allarmirozta a budapesti közönséget.

Batthyányi Apraxin Julia fölépte a budai népszínházban.

Az aristocrazia több tagjaira emlékszem, akik salonjuk sima padozatáról a színpad még sikamlósabb deszkáira léptek, vagy csak koronként, vagy örök időkre, — hamarjában csupán Bethlen Miklós grófnő (Bolnai) Prokesch-Osten bárónét az

austriai konstantinápolyi internunczius menyét, (a hies „tücsköt“ Goszmann Friderikát) Erba-Odeschalchi hercegnőt említem — de nem tapasztaltam, hogy akár az egyik, akár a másik határozott szilárdsága, melylyel a művészethez ragaszkodék, annyi zajt ütött, oly sok sugás-bugásra adott volna alkalmat, mint Apraxin Juliáé.

És minő jellemű volt e sugás-bugás?

Ez természetesen attól függött, hogy minő körökben nyilvánult.

„Ez csak a dorék nő! — mondák itt — néhány év előtt nem tudott magyarul, de még csak egy szót sem, mert hiszen nem hazánk leánya, orosz hercegnő, és most nemcsak hogy szépen csongó hangjával tisztán beszéli nyelvünket, nemcsak magyarul írja műveit, melyeket eddig francozául írt, hanem még mint színésznő is kész föllépni, először, hogy szíve vágyának, melylyel a művészetben függ, megfeleljen, másodsor, hogy gyámolítsa azon árva intézetet, melyet az áldozatkészségében fáradszón közönség alapított, de amely némi tekintetben épen azon osztályban nem részletett oly meleg ápolásban, dajkálásban, amelynek szellemi de még anyagi érdeke is azt kíváná, hogy minél több színház legyen az országban, — talán azért, mert igazgatójával nem mindig mindenben rokonszenvezett. (Boldog Isten, hol van ember, aki e világon mindenkinek izlése szerint volna képes csokolodni?) Éljen a dorék honleány!”

Mondom, itt ily nyilatkozatokat lehetett hallani.

Ott pedig körülbelöl azt mondták:

Elszakad a társaságtól, melyhez születésénél fogva tartozik, hogy pillanatnyi vágyát kielégíthesse, mi által lehetlenné lesz eddigi életkörüben és örökre szétrombolja háta mögött a hidat, melyen át, ha a játékba beleun, előbbi helyzetébe retirálhatna. Szégyent hoz társadalmi állására, elfeledkezett magáról... stb.“

Mintha a grófnő, midőn föllépésének első hírét vették: már örökre eljegyezte volna magát Thaliának, mintha talán még fényesebb családok sarjainak nevével is nem találkozott volna már az ember s találkoznék folyvást oly falragaszokon, melyek jótékony czólu előadások hírnökei!

Ezen véleménynyilvánítások nagyon természetes, mindenfelé elszívárognak, fölülről le úgy, mint a lufiról fölfelé, — minek következtése mindenféle hírlón, melyeknek alaptalansága később bebizonyult.

„A grófnót ki akarják füttyöltetni,“ — „mi meg annál nagyobb tapsviharral fogadandjuk, és jaj annak, akit füttyön kapunk“ stb.

Ilyféle szóváltásokat lehetett mindenfelé hallani, miglen az előadás előtt harmadnappal közhírré lön, hogy a grófnő a fennforgó körülményeknél fogva akadályozva van, nevét s rangját a színlapra nyomatni, mert hogy a föllépéstől tiltották volna el, az nem áll, ha mindjárt igyekeztek is öt szándoka megváltoztatására bírni, ami azonban nem sikerült.

Igy történt, hogy a színlapokon, melyek eddig városszerte hirdették: Batthyányi Julia grófnő fölléptét, az előadás napján a „Budai Appra-

„Rosz kedvem, és a társaké;
Egy éji áldozat;
Melyből a kedvnek üdv fakad,
Primásnak kárhozat.“

Szólt a tánczos, sujt a bézat,
A gyertyaláng elvész;
Így mulatoit kétszáz tánczos,
S a rendező vitéz.

S a néma légbe nem vogyül,
Csak legkisebbke jaj, —
De a fizetők ajkain
Kél lázadó moraj.

Czigány primás, eltűnt primás!
— A primás vére fagy —
Tettet ravasz s hálátlan — a
Megyeház foglya vagy.

R. I.

Uti rajzok.

(Folytatás.)

Rosenheim, Kufstein.

Két és fél nap tartózkodván Salzburg, s környékén, — sok felejthetlen emlékekkel telve hagyám el e gyönyörű vidéket, hogy néhány órai vaspálya utazás után a még sokkal nagyobb szortú; de sivarabb Tirol bérczei közé lépjek.

Igen jól cselekszik az utas, ha magát Salzburgban már ellátja bajor pénzzel, mely nagy Németországban szeltiben kelendő, mit legkönnyebben eszközölhet mindjárt az indóháznál; a váró teremben ugyanis nagy böttökkel van jelezve: „On change ici d'argent“ — itt vált be pénzt az ember.

Negyedőrai utazás után a vonat a Salzburg folyón halad át, mely az osztrák, bajor föld közt a határt képezi, s folyvást lapályos síkságon halad nyugot felé, balról a mindinkább emelkedő alpesek havas csucsei gyönyörködteik a szemet, — míg jobbról az inkább széles mint hosszú Chiem tava terül el kéklő vizével, melyen csekély terjedelme daczára — 3 1/2 négyzet mértföld — számos kisebb nagyobb hajó, s egy gőzös élénkíti a forgalmat, mely leginkább fenyő fa, s az ugynevezett torfból áll; — a posványos vidék felszínén levő, s fél rothadásba átment növényi részek képlete, a latin igen találólag fejezi ki e szóval: — humus — mely ép úgy mint nálunk Tisza mentében a tözeg, vályog alakban nagy kazalokba rakva Bajorhon erdőtelen sík tájain, gyárak, s a vasutaknál igen czélszerűleg használtatik tüzelésre.

Alig ér az utas Bajorhonba; akaratlanul mindjárt meglepi e kis ország remek agriculturája, a nép vagyonsága, s ebből folyó jóléte s végre azon roppant sörfogyasztás, melynek mását a világon sehol sem látja az ember. Iszik itt szegénye gazdaga, örege apraja, reggeltől napestig, vastag augsburgi kolbász, s jó ízű rosz kenyér mellett; de hogy is ne? — hisz — tudva levő dolog, hogy a bajor sör legjobb a föld kerekességén, s mégis csak — öt krajczár iczéje a mi pénzünk szerint, hat bajor kr. pintje.

Salzburgból a csinos, de minden nevezetesség nélküli Rosenheim bajor városkába harmadfél óra alatt érhetni, hol a pálya két részre ágazik, az egyik folytatva nyugoti vonalát, Münchenbe vezet; a másik egyenest délnek tartva,

a gyönyörű Innvölgyön végig, a ránk nézve szomorú emléktü Kufstein mellett elhaladva — Innsbruckba, Tirolország fővárosába visz. — Én az utóbbi pályára ültem, mielőbb óhajtván látni a vadregényes Tirolt sajátságos népével.

Nem lesz talán érdektelen rövid rajzát adni Kufsteinnak — a magyarok e Cayenne-jának ...

Kufstein kis mezőváros az Inn folyó jobb partján. Közvetlenül a város előtt roppant meredek sziklacsucson van épülve a város három emeletre picziny koczkás ablakaival, melyben egyszersmind a hies politikai börtönök vannak! ... Építészete ódonszerű, talán még valamely középkori lovagfészkek maradványa.

Az egész erősség mintha az Inn habjaiból nőtt volna ki, oly szoroson folyja körül ennek vize, s így szárazon a hozzájutás lehetlen. Sajnálom, hogy körülményeim nem engedték a város belsejét közelebről megtekinteni.

Kufsteintől a vaspálya inkább a szirtek oldalába vájva, mint építve levén, — csak nehékesen halad Innsbruck felé, jobb, s balról védőfalként borzasztó havasoktól környezve, s a sebes Inn vizét számtalanszor áthidalva, két óra alatt eléri azon gyönyörű, s meglehetősen tágas völgyet, — melyen a csinos főváros fekszik, — s hol 1809-ben Hofer András halhatatlanítá nevé.

(Folyt. köv.)

NÉMET KÁROLY.

xin Julia" egyszerű s kevesbé ismeretes név állt; és hogy szájról szájra járt a hír: mikép a grófnő, aki néhány nap előtt csak mint műkedvelő szándékozott föllépni, elhatározá véglegesen a színművészetnek szentelni magát, sőt a budai népszínházhoz szerződött is.

Kevesbbé ismeretes grófnő neve is bizonyára birandott volna vonzerővel, ha a színlapon áll, csupa újdonságból is, annál inkább Batthyányi Juliáé, kinek nevét a budapesti s vidéki olvasóközönség lapok útján csak igen kedvező oldalról tanulta ismerni. E vonzerő az általam főleg közlött előzmények folytán csak növekedett; olyannyira, hogy mióta színház van a világon, soha egy sem volt oly tele, mint Budai Appraxis Julia föllépte alkalmával a budai, és soha nagyobb onthuziasmussal, tapsviharral nem fogadott közönség a színpadon senkit, mint őt.

Es soha, nemcsak mint nagylelkű nő, aki örömmel áldozik tehetségével jótékony cselekedésre, hanem mint művésznő is senki sem érdemelte meg a közönség szünni nem akaró tetszésnyilvánítását, mint Budai A. Julia.

"A szigetvári vértanúkban Anna szerepében oly gyönyörűen adá vissza az érzelmeményeket, oly hűen tolmácsolá a kebel égető fájdalmát, majd a távolból felcsillámló, s mindinkább közeledő remény sugár okozta örömet, amely azonban csakhamar elhalt ismét és a derültni kezdő arcot megint az örök bú fátyolával fődé el, hogy a figyelmes néző vele érzett, megosztá fájdalmát, meg örömet, s midőn ő renegát kedvesével szemben méltó haragra gerjed, vele együtt haragvók!

Szabatos, a legszigorubb ítézet követelményeinek is megfelelő szavaiat nemcsak tetszett a közönségnek, hanem a szó szoros értelmében meglepte, bámulatra ragadta ezt.

Bárki játszott volna helyette és úgy miként ő, azt mondanám róla, mit most mondok Budai A. Juliáról, hogy a természet is színművésznőnek teremté, főleg a hősnő szerep körben, ámbar a drámára következett két társalgási vigjátékban is igen kedves, valódi elegans grófnő volt.

Budai Appraxis Julia napokban indul Kassára, onnan Kolozsvárra, Debreczenbe és talán még más helyekre is, hol mindenütt a budai népszínház javára lépnd fel; és ha majd a sok akadálylyal küzdő intézet kivergődés a mindenféle bajból erős lábon álland és hivatásának megfelelően, híven szolgálnd a nemzetiségnek, lehetetlen, hogy a történetíró e kedvező eredményt nagy részben Budai Appraxis Julia érdemeül ne jegyezze fel.

Kun-Szentmiklós, 1863 február hóban.

Ott hagytuk el a sort tekintetes szerkesztő ur, hogy "Soroksáron a vendégfogadóba be kell hajtani" sat. Jaj, kérem szépen, már ez a mai múlt korbán, midőn a 12, 13, 14 éves gyerkeze vagy surgyánka legény — mifelénk szokták mondani — épen úgy megiszsa az egy itezo bortát, mint ilyen magam formájú fiatalok, vagy pedig a szerkesztő ur, (ugy-e kérem, ön is iszik bort? — no már csak úgy, mint a pestiek)*) akkor nem csoda, ha az utasok minden útjukba eső vendégfogadóba, korcsmákba, csapszékbe, vagy plane az uton utfélen eső kidült, bedült oldalú csárdákba, melyek a mai dícsőségek kornak bukfonzet hányó napjaiban, az u. n. csárdásoknak (csárdás zene) és ezek hatalmasan bögző, szakértelmes mestorainak oly világra harsogó hírt s nevet örökítették — egész odaengedéssel, a szürkét és fakót beterelik, és ilyenképen a szót a kocsi hátulja vagy dorokából (ha nem épen a tyukos kosárból) a korcsmáros ur ékeskedő füleibe odavetik: "Egy itezo bort korcsmáros!"

Ily módon mi is eljutottunk tehát a soroksári vendégfogadóba, fuvarosnénk szives volt a meghagyás szerint befordulni.

"Juhó! Vivát Soroksár! Lassan kincsem; kérem szépen a szerkesztő urat, ezt nem tanácsos ám itt lármázni; ezt Soroksáron csak egyszer kiáltották, akkor t. i. midőn Mária Terézia Soroksárt mezővárossá ültette; örömlükben a szegény német sógorok megfordították a szót, és éltették Soroksárt, mert a felséges királyné mezőváros lesz. No mondom, ekkor egyszer kiáltották, azóta, ha valaki el találná magát kurjantani, alig ha szót nem lenne Soroksár; hanem azon idő óta sok viz olfolyt már a Dunán; és lett mindenféle ember, magyar emberré, már ha másképp nem is, de legalább a nadrágjában, atillájában és sarkantyus eszímájában annak mutatkozott: Soroksár azonban megmaradt a régi mondurjában, melyhez tartozik a térdig érő csatos bugyó, a csatos strimpfli, faczipő és a minden józan embénnél megboldogult két emeletes czilinder, melynek ablakán csak kandikál ki az illetőkes, kényelmes paróka; tessék ehez hozzá gondolni azután még egy hosszú kabátos, vagy térdig érő fűcskefarkos frakkot, aztán itt a bájós kép; ha ezt ugy néha napján, t. i. bucsunapján az ember — mikor az illető atyánkfiai a trajsritban a taktust illőleg kiverik, a frakk pedig füttyöli hozzá azon gyönyörű melódiát, melyből az országihirt "Jaj de fáj" című csárdás kerokodott — megbámulja: ilyenképen gondolkodik...; azaz mit is beszélék? nem gondol semmit, mert még a gondolat is hozentragerosan jönne a világra, mint miként értesülttem: hogy az én kedve

szülőföldömen is pianó sárnak már a sarkantyuk, — a hozentragerok pedig rettentő lármát esapnak a főváros kirakataiban, vagy épen a boltok ereszei alatt szüntelenül vigyorognak a járó kelő magyar nadrágokra.

No de nem azért jöttünk, hogy itt a világot szóljuk, szapoljuk, ezt más is megteszi, ehez korunkban már a serdülő leánykák is értenek — hanem menjünk be, lesz itt valami terem, és benne valami terem, amivel az ember éhségét, szomjuságát, akár szellemi, akár anyagi tekintetben lecsilapíthatja.

Hej! korcsmáros! mi van enni való?... Vas ist das? No tetszik hallani, én ugyan nem értek németül, hanem azt mégis tudom, hogy itt ugyan nem eszünk semmit... Hozzon egy itezo bort! ja, ja... ezt már megértette... Szeretne tán szerkesztő ur valami hírlapot olvasni? — no ugyan megjárna! Soroksár! és magyar hírlap? — meglehet egy kettő — de azt nem a vendégfogadóban kell keresni; itt tehát nincs mit kézni, eddig vannak a városnak nevezetességei; kovés az igaz! de többel nem szolgálhatok.

Elutazunk Laczházára; ez már aztán derék magyar város a kunságban, van vendégszerető, becsületes jó népe, van jó pörkölt husa, turós csuszája. Apropos! szereti-e szerkesztő ur a turós csuszát, mert itt ugyan lesz ám módja benne. Most azonban ne beszéljünk erről, a hely színén majd érdekesebb dolgok fognak felmerülni. Hanem míg a szürke és a fakó oda érkezik, addig elmondom, hogy legközelebb városunkban igen nagy és nevezetes dolgok adták elé magukat.

Igen nagy és nevezetes dolgok ezek t. szerkesztő ur, amelyek is megérdemlik, hogy még sokszor elmondassanak; habár egy párszor már el is mondtuk és mondták őket.

Mult év december havában u. is városunkban hosszú vajadás után született egy olvasókor — az intelligens osztályból, végre, valahára, mert már vagy háromszor kísérlet tétetett arra, ami csak 1862-ben létesülhetett.

Az 1863-ik év is meghozta a maga szerény gyümölcsöt, mert ugyano városban a földműves, iparos, kézműves ember is egy társaságban állván, alapított magának egy polgári olvasóegyletet, melynek Isten kegyelméből most már van 92 tagja, s naponként szaporodik azon arisztokraták bosszuságára, kik minden áron megbukását ohajtják ezen egyletnek; de ha Isten minket éltet, és velünk együtt több lelkes polgártársainkat, kik az ügyet igazán szívökön hordozták, jótállunk érte, hogy még most csak zsengén bimbózó egyletünk: rövid idő mulva virágzóvá növi ki magát; minket a kevesbé értelmes polgársársaink művelődésének és a népnevelés előmozdításának csejja — nem pedig, hogy magunkat valakitől elkülönözzük — vezet, és aki önzéstelen érdekelttség nélkül karol fel egy szent ügyet, ott utóvégre is a jobb résznek győzni kell; bármí armány, rágalom s több ilyenféle megbuktatásra csejző — koholmányok, miket már többemagunkkal hallottunk — törjenek is a tiszta szép és nemes csejű ügy ellenében. Csak hadd beszéljen akinek tetszik, mi megféréntek saját kis körünkben, mely minden nagyravágyástól ment.

Polgári olvasóegyletünk évi díja 3 o. é. frt. jár 11-féle hírlapunk, 3 polit., 1 humorist., 1 gazdasági, 4 vegyes tartalmu, s 2 csupán szépirodalmi. Van könyvtárunk is jól és csinosan rendezett olvasóteremünkben.

No de olég ennyi egyszerre, többet nem beszéllek, mert látom, hogy t. szerkesztő ur álmos; még csak azt tessék meghallgatni, hogy olvasóegyletünk javára adtunk egy tánczvigalmat, s lett tiszta jövedelése 80

Arasunk egész tavaszi, már vannak nálunk kis csók is, ez is újság... Alszik tekintetes ur?... Jó éjt; én is alszom... BORS KÁROLY.

Népszokás.

Mohács nemcsak arról nevezetes, hogy a történelomben, mint fájdalmas emlékké csatahely szerepelt, de többek közt arról is, hogy bizonyos népszokás maig is híven őriztetik, mely az őskorból maradt a jel nemzedékre. E népszokás a farsang utónapjaiban évenként megújítatik.

A ráczok (sokaczkok), kik számra nézve Mohácson a magyar és német ajkuakat jóval túlhaladják, az említett napokon azzal mulatják magukat, miszerint közülök sokan alköntösbe öltözvén, mint torzalakok mutogatják magukat az utcán.

Hogy azonban a szives olvasónak mégis némi fogalma legyen a torzalakok külseje és sajátágairól, szükségesnek látszik őket körülmenyesen lefesteni.

Az ily torzalak, mely a ráczok tulajdon kifejezésük szerint "bó" -nak nevezetik, arczán egy fából vésett alacsony visel, mely egy kifordított bundadarab, úgy közzé van véve, hogy az egész főt beföldi. A járát még a kifordított ködmen, mely folytatása a fejről függő bundadarabnak.

Az alacsony földi egy a földdel hasonló szintű gatyá, mely felül szalmával van kitömve, térdén alul pedig összokötve.

Nemelyek bocskort vagy eszímát viselnek, de többnyire meztelen a lábuk; utóbbi esetben a lábszár térdig egy a kézfej is téglaporról, mészszel vagy kómmal be van mázolja. Mindegyik kezében lehet látni valamí tárgyat, melylyel foglalkoznak: nyírseprőt, fakardot, tárogatót, átlukasztott serpenyőt,

egyfenekű dobot vagy összerozant kis hordót; utóbbi tárgyak egyuttal hangszertül használtatnak.

Egyáltalán akármiféle tárgyat is alkalmasnak találnak ök bohózataik feltüntetésére, melylyel csak zajt idézhetnek elő. Es így felkészülve, összegyűlnek az álarczosok; vagy helyesebben kifejezve, fél-medvék az ugynevezett rácz-utczában, hol igen tágas tér van, s szerintök ez az erkölcstelen mulatságra logalkalmasb.

A farsang 3 utónapjaiban, az éjjet is hozzászámítva, szakadatlanul pizseg eme téren a kíváncsi nép; szép idővel mintegy 5—6 ezret lehet számitani. A ráczok itt tartják a bált, a szabad, csillagos ég alatt; legyen bár hó, eső, vagy akármily zord idő, ez elvadult népet nem gátolja mulatságában semmiféle elem. Természetesen nem hiányzik a "Kóló" (szerb nemzeti táncz), melyet 15—20 körben is dudaszó, s a füléértő zaj mellett: ugymint a tárogató, dob, serpenyők, ökörkolomp (mely az álarczosok derokán vagy nyakán függ), — lejtenek. Elfordul az ember e néptömtől, mert az álarczosok mit sem tekintve, a nők irányában a legaljasabb módon tünnek fel, s ha egy tisztességesen öltözött egyént megpillantanak, egy ujkráczárért 1/4 óráig is előtte csúznak-másznak. Száraz idő alkalmával még csak nem oly visszataszító külsejük, de ha az ut sáros, mi Mohácson igen gyakori, akkor a pocsolába is belefokszanak; Képzolhetni, hogy ily ijesztő valamit még Amerika legvadabb rengetegeiben sem láthatni. Ha aztán lerészegednek, egymást jól eldöngetik, s ismét a régiek. E valóságos tényt alig hinném el magam is, bahogy nem lett volna alkalmam róla önszememmel meggyőződni. A jelen században alig mutathat fel honunk hasonló vadnépszokást. Kíváncsi valék e népszokás eredetéről tudomást szerezni, azt állítják a szerbek: miszerint a török iga alatt őseik igen kizoztatván, a dunántuli szigetbe kényszerültek menekülni. Itt azonban egy második ellenség kezdé őket üldözni: az éhség; ez utóbbi túrhottlenné válván, ép azon időpontban, midőn a magyarok a törökökkel a mohácsi síkon összecütközvén, a szerbek álarczozal eltorzítva éjjel irtózatoss zajjal átjöttek a Dunán elhagyott lakásaikat elfoglalandók. Midőn a törökök őket meglátták, valóságos ördögöknek vélvén, oly rémületbe jöttek, hogy azonnal kifutottak a városból.

A történelem erről az esetről nem tesz ugyan omlítést, hogy azonban e néphagyomány nem épen a légből merített, azt hinni akarom; mert másképp nem ragaszkodnék e nemzet oly forrón az említett hagyományhoz.

Körülbelül 12 év előtt az akkori birói hatóság elakarván törülni e népszokást, mivel azon időben az álarczosok a nézőket sokszor kegyetlenül megverték, vagy más durva bánásmód által illették, ugy hogy az ember nappal alig mert az utcára kilépni — erőhatalommal se lehetett őket legyőzni; a csendörök átlátván, hogy biz komolylyá kezd válni a dolog, egy közülök használta fegyverét, mire az álarczosok közül egy azonnal halva rogyott össze, s többben megsebesültek. Azonban a csendörök is odább álltak, s csak néhány napra jöttek elő, midőn a szerbek már kijózanodtak.

Es azóta nem bántja őket senki; sajnos azonban, hogy felsőbb rendelet következtében eme bohóczkodás mint nyilvános skandalum be nem tiltatik; mert ha történetesen egy angol vagy német tudós férfiú Mohácson keresztülitazna s a torzalakokat látná, bizonyosan azt fogná becélni tárczájába, hogy a magyarok ilyen meg amolyan civilizizálatlan, barbar nép, bár a józan elméjű magyarnak nem jut eszébe, magából boldogot csinálni, a szegénybelyegut mégis csak ő reá sütnék. KÜGYERAY.

Hírek és események.

F. A városi templom toronyórája valódi jelképe az európai bonyolódásoknak. Itt igazán nem tudjuk, hanyat ütött az óra, mert a mutatók közt nagy meghasonlás támadt. Az egyik pár folytonosan 9-et mutat, a másik mintegy ellenfelének daczára, vagy az időbeni haladását bizonyítani akarván — 11-re utal; a harmadik, hol az egyik, hol a másik párttal koczérekodván, interveniálni látszik, míg a negyedik a be nem avatkozás elvhez híven, semlegességét szigoruan fenntartja. E folytonos egyenetlenkedés azonban számtalan rossz következtést szül; ki hivatalos óráját eltéveszti, ki meg ebédjét mulasztja el stb. Kívánatos volna tehát a közjó érdekében, hogy e rénitensek engedelmre, kötelenségük teljesítésére — de főleg egyetértésre figyelmeztessenek.

△ A helybeli takarókpénztár a napokban tartotta választmányi gyűlést, melyben ölnöknek Szép Károly, alelnöknek pedig Gutmann S. H. urak választattak meg.

△ Egy helybeli iparos házat akarván fölépíttetni, 150 db. 10 frtos részvényt adott át. 150 rendés vevőjének, oly kikötéssel, hogy a 10 frtot nála 2 év alatt ledolgoztatják. Most 1500 frtja van együtt, mely összeg háza fölépítésére szükséges volt. Nem rossz gondolat, az 1500 frt. néhány évi kamatja van vele megtakarítva.

△ F. hó 22-én Kotoriban 9 ház a hozzá tartozó melléképületekkel együtt eléget.

△ Naponként jönnek Olaszországból haza a bakák a vasuton, s itt lépven először hazájok földére, van kélete a bornak, a jó kedvet még Fábán primás sem tudná elrontani.

*) Azt nem szegyellem bevallani.

△ A mezőgazdasági egyesület választmányi gyűlése, melyről még a múlt évben emlékeztünk, megtartott Csáktornyan. Az érkező vendégek szíves fogadtatásban részesültek. Eljének a vendégszorető csáktornyaiak.

△ Mint hírlík, a vas megyei foglyárok nyomában levén Sz. ... Jakab rablónak, Zalába is bejötték utána, minek következtében sikerült elfogni — zalai születésű, Búdöskút helységéből való a gazember. Ha jól vagyunk értesülve, ő keme Kutyási társaságában részt vett a vas megyei gáztettekben, különösen említést érdemel a sitkói, mely alkalommal Nagy Sándor földbirtokost kirabolták. Lassankint hurokra kerülnek. Kutyási fölött az ítélet alkalmasint jövő hó elején lesz kimondva.

△ Befogtak két bajcsai parasztot is, kik egy erdőt megtámadván, kegyetlenül megverték baltáikkal s kirabolták.

△ A helybeli főrabbi Fassl, értesülésünk szerint „arany érdemkeresztet ékesítették föl.

Kaposvár.

* Szeretnők, ha a gyakorta említett hír csakugyan valóvá érnek, a műkedvelői előadásokat illetőleg. Elég jótékony cél van, mely áldozatra vár, s mindig erény — tenni a hazáért. Mídon a kaposvári műkedvelői társulat alakult, saját költségén építették a drága színpadot, most ott áll pusztán a fogadó termében, várva a jobb napokat, melyeken, a közszélelőkért hevítni a jók- és hívatottaknak — új babér terem. Előre! az idő halad, elveszett csak az a perc, melyen semmi idővesztést, jót nem tevének.

* Olvasunk, tanulunk; haladunk is, hála az égnek, a magyar nyelvben. Itt közlünk egy hirdetést, mely a székváros fővezéjének egyik házkapuján van kiragasztva; tessék figyelni:

Tudósítom.

Hogy ez, házat, kinek szükséges leendő az lakhely, itten kapható, alkalmatosságra nézve ha, szükség leendő Istálló és kert, ugy szinte van, és s. Ezen Ház tudósítva felváltáshoz, itten közel átellenben az Velics úrnál. — Szórol szóra közöltük; vivát Velics!

* Már egyszer felemlítettük az utcai csatornák rozsz deszkázatát; most ismételni kell, miután a legközelebbi esték egyikén is majd lábát törte egy jámbor polgár. Honnét a deszka lekopik, ott az ür tártong havakig, tessék belesni, s nyak- vagy lábát törni. Lépcsőket raknak a járdára, fenyű-padokat, s midőn egész bátorsággal halad az ember, ugy úti belő láb-szárcsontját, hogy még a sötét falakon is csillagokat lát! Ez még mind semmi ily civilizált népnél — mondja Áspis ur — csak más bajunk ne legyen!

* A kaposvári gymnasium felépítésére következő újabb ajánlatok tetettek: (Folytatás).

Kurucz Imre 5 frt., Mile család Polánból 100 ft., Dornay István urodalmi kormányzó 15 frt., Mujszer József 10 frt. 16 kr.

* Jeles hazánkia Somssich Pál, márcz. hó 7-én érkezik meg a fővárosból. Megjövetele után azonnal ülések tartatnak a gymnasium építése tárgyában.

* Az ujonczozás elkezdődött.

* Ismét oly tavaszi színt öltött magára az idő, hogy a falusiak az erdőkről egész virágcsokrokat hoznak — fehér virágból kötve. Ki tudja, nem rakjuk-e majd a tavasz hideg szömfedőjére, mely alatt a fagy-tól letarolt testvéreik nyugvandnak?

* Valahára láttunk fogast; igazán csak bámulni való volt, miután 70 kron árulták fontját. Azt is megérjük, hogy belépti díj mellett fogják mutogatni.

Nyilt posta.

...-nak, Kanizsa. Köszönjük a figyelmeztést: iparkodunk megtudni a valót.

P-nak. Eleget tettünk egy-e bár? kaptá ön levelünket? K. Gy-nek, Pest. Hogy várjuk az ígéretet! megfellekedtél?

Sz.-Dencsre. Tudósítást kérünk.

D. J.-nak. Nem lehet; nem olyanok a viszonyok.

T-nak, Kanizsa. Minikét küldeményt köszönettel vettük. „Az órák kalandjai.“ — Sokkal hihetlenebbek, b. Demánt-félek, hogy sem közelíthetnek.

K. A-nak, Pécs. Már ott vannak a fecskék; nem tudom, minő lesz rájuk a tavasz? Ön ígért, s így bizunk!

Cs. S-nak, Pápa. Utolsó cikked alól tévedésből maradt ki a név; megessik az nem csak Kanizsán, de Pesten is.

„Fájónak“ — Kanizsán. Nem adhatjuk; egészen ujra kellene írni.

„Zalai romok“ — Jó munka; köszönet érte. Erdeinek, Kaposvár. Megjött? teljék önnek öröme benne, szívből kívánjuk; de lehetlen közölni.

„Zúg a patak.“ — Kedves kis vers. M. K-nak. A számokat megrendeljük.

Inkóre.??

R. F. I. — Pest. Olvasókörzéségünktől nagyon szívesen látott vendég ön; ezer köszönet; de ujra bátrak vagyunk önt figyelmeztetni, végezzen a kiadóval; vagy tán már meg is van?

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Nyilt levél

Id. riglezai Kovács József urhoz! Multkori nyilt levelemben egy kis sajtóhiba csuszott, kijavítani sietek, hogy megérthessük egymást: ugyanis e helyett „kinek egyedüli feladata a betegeknek gyámolítása gyeplőznek, mely szerint s így az alig lehető, hogy a szőlészet körében“ stb. — tessék olvasni: kinek egyedüli feladata a betegeknek gyámolítása, mely szerint az alig lehető, hogy a szőlészet körében stb.

Alleerueueste Grosse Geldverloosung

von 2 Millionen 400,000 Mark, in welcher nur Gevinne gezogen werden, garantirt von der freien Stadt Hamburg.

Table with 3 columns: Ein, Original-Loos kostet, 2 Rthr. Pr. Crt. Rows include Ein halbes, Zwei viertel, Vier achtel.

Unter 19,700 Gewinnen befinden sich Hauptreffer von Mark 200,000 100,000, 50,000, 30,000, 20,000, 15,000, 8-mal 10,000, 2-mal 8000, 2-mal 6000, 4-mal 5000, 8-mal 4000, 18-mal 3000, 50-mal 2000, 6-mal 1500, 6-mal 1200, 106-mal 1000, 106-mal 500 etc.

Beginn der Ziehung am 18. dieses Monats. Koin anderes Staats-Unternehmen bietet bei gleicher Solidität und bei einer verhältnissmäßig kleinen Einlage so grosse Chancen dar.

Unter meiner in weitester Ferne bekannten und allgemein beliebten Geschäfts-Devisen: „Gottes Segen bei Cohn!“ wurde im verflossenen Jahre am 2. Mai zum 17. Male und am 25. Juli zum 18. Male das grösste Loos, so wie in den letzten 3 Monaten 2 Mal der grösste Hauptgewinn bei mir gewonnen.

Auswärtige Aufträge mit Rimessen selbst nach den entferntesten Gegenden, führe ich prompt und verschwiegen aus, und sende Ämtliche Ziehungslisten und Gewinnelder sofort nach Entscheidung zu.

Laz. Sams. Cohn, Banquier in Hamburg.

LAJPNIK EMÁNUEL

kaposvári kávé. ajánja magát a t. cz. közönség szives figyelmébe, következőkre nézve: Mind a nála megjelenő helybeli és vidéki számos vendég, mind Somogy és a szomszéd megyékben torjadt ismeretesség és levelezési körénél fogva, azon kellemes helyzetben van: hogy a t. cz. nagy közönségnek szolgálatára lehet ingatlan földbirtokok, házak szerzése, cserélése, eladása- vagy haszonbérbe szerzésében. Biztos tudomással szolgál vételre eladásra, legyen az erdő, őlfa, göböl, lovak, gyapju, juh, sertvés, eleség, takarmány, épületfa, gépek, bor, igavonó szarvasmarhák vagy bármely az üzlet, kereskedés és gazdaságat körében előforduló tárgy. Szeroz vételre, eladásra állam- iparpapír és sorajegyeket, s mindezt parányi díjért. Azért felkéri egész tisztelettel fontnevezett mindazokat, kik bármely tárgyat venni, eladni, cserélni vagy haszonbérben birni kívánnak, magyar vagy német nyelven irt, s bérmentesített leveleikkel hozzá forduljanak. Hol kell, a szigorú titoktartásról biztosítottak az illetők. (2-3)

E lapok kiadó hivatala tisztelettel hívja föl a Zala-Somogy s más megyebeli munkatársakat, hogy az 1864-ik évre díszesen kiállítani kívánt „Zala-Somogyi Népnaptár“ számára népies költeményeket kisebb balladákat, talpraesott adoma s más humorisztikus rajzolatokat beküldeni sziveskedjenek. A megnevezett két megyét közelebről érdeklő közlömények különös előny-nyel bírnak.

Friss vetőmagvak u. m.
Lóhere, valódi francia luczerna.
Lóhere, stájer vörös.
Réti here, fehér hollandi.
Perje, (Reygras) angol s francia.
Baltaczim, (Espaceet).
Cukor- s takarmány-czékla-répa.
Tarlórépa, fehér kerek.
Bükköny s mohar.
Mezei komacsin, (Timoteusgras).
Akácza, s különféle-erdei famagvak.
Kerti veteménymagvak.
Továbbá:
Marmarosi marhasó, fekete.
Tengeri marhasó, vörös.
Paraffin kocsi- s gépkenőcs.
Angolna, sardina s más különféle halak.
Sajtok, strachino, parmazán, ementali, groyi, schwarzenbergi sat., jó minőségben s jutányos áron kaphatók:
Fesselhofer József kereskedésében,
(a városház-épületben) N.-Kanizsán. [6-2]

Egy 12 változatu, pedalés orgonával felszerelt templommal bíró plébániában a tanító oly gyakoronokot keres, ki a czélirányos elemi, ugy szintén az orgona- s énektanításban fizetésért kíván oktatást nyerni. Bővebb értesítést ad Rózsavölgyi tanító ur Nagy-Kanizsán.

Kész pénz.
Földbirtokosok és gyártulajdonosok, iparosok, községek, testületek és magányzók, kik elégséges biztosítók mellett, kölcsönt kívánnak felvenni, igen kedvező feltételek alatt, kész tőkét felvehetnek.
Bérmentes felszólításokra közelebb tudósítást adnak.
Frimont Henrik és Nemes Angoli József.
Bécsben, Wandl szállodában 149 ajtó. 4-2

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy iven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben hához hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Nyílt levél méltóságos gr. Batthyány Zsigmond urhoz.

Ha azon diszes elnöki szék körül, melyet Méltóságod megyénk gazdasági egyleti ülésin oly nemesen kitartó buzgalommal tölt be, — annyi számmal lenne Zala megye nagy gazdasági közönsége mindenkor koncentrálva: mikép az ott hozott célravezető lelkes indítványok s határozatok, — mint hasznos vetőgépnek rendszeresen hulló magvai — az egész megye minden egyes vidékébe eláradhatnának, s ha a jelen szűk közre szorított publicitásban „nyílt térre” nem egyedül a sajtó útja vezetne s ha végre vélemény, eszmecsere s független nézetek közzététele által valamely üdvös közügynek constataciójára ahhoz értők figyelmét, erejét felhívni nem lenne szent kötelessége minden egyes honpolgárnak minden időben; úgy tán én is tulajdonnak tartanám azon axiomát: hogy napjainkban minél többben, s minél gyakrabban lépünk ki hazánk java mellett a journalistika küzdőmunkjára. De így annál inkább s kétszeresen örültem, midőn e lapok f. é. február 20-ki számában „Egy falusi gazda” — ugyancsak e lapokban f. é. január 1-én megjelent „Észrevételek a zalai gazdasági egylet érdekében” czim alatt irt szerény nézeteimet figyelemre méltatá,

s azokat lelkes szavakban tolmácsolni, és saját nézeteivel is támogatni, bővíteni sziveskedett. És ezáltal említett „Észrevételeim” közül a gazdasági kerületek felállítását tárgyazó indítványnak oly súlyt adott, melylyel kimutatá, hogy annak mérlegelését most már Méltóságodtól is mint egyletünk mélyen tisztelt elnökétől méltán várjuk s reméljük is.

Azon reményben tehát, hogy e tárgyban már megirt nézeteimet gazdáink közül többen is mindinkább kifejtteni, s a netáni nézetkülönbségek által jobbakkal feloszerelni fogják: gazdasági egyletünknek kerületekre, vagy járásokra felosztását indítványozom.

S midőn ezen indítványt Méltóságod elé terjeszttem, — szokott erélyénél fogva hiszem; hogy míg egy részről a jó akaratot bennem méltányolni fogja, másrésztől nem mulasztandja el azt szőnyegre hozni ott, hol értelmi hozzászólások által döntethetik el annak életrevalósága. Gazdasági egyletünknek népszerűsége van szüksége. Azt pedig kiterjedt megyénkben egyedül a járásonkénti csoportosulásban vélem elérhetőnek.

Kérem Méltóságodat, vesse mérlegbe ezen ügy fontosságát!

Ezek után fogadja Méltóságod hazafiai mély tiszteletem őszinte kifejezését. TUBOLY VICT.

Fény- és árnyoldalak.

IV.

Schulkunde ist häufig nichts als Dunst,
In der Praktik lebt die wahre Kunst.
L. Munkel.

A haza ügyeit kinttűben képviselő „Vezér” néhány számában vidéki levelet olvasék népnevelésünk érdekében. E levél különösen a néptanító elhagyatott helyzetét, sőt nyomorát emeli ki egész részletében; ki e sorokat elolvassa, bizonyára szájalom érzete gerjed föl szívében. De nézzünk egy kissé körül, tán e szomorú jelenet okát feltaláljuk.

Mit a „Vezér” levelezője ír, az minden esetre azon laza viszony kifolyása, mely tanító és nép között létezett, s mely következményeiben jelenleg is sok helyütt mutatkozik. A nép nem tanulhatá meg becsülni az oly egyéneket, kik a magasra pályára hivatva épen nem lévén, arra tökéletesen alkalmatlanok is voltak. A nép nem talált bennök semmi jutalomra vagy lelkesítésre méltót. Milyen volt az adon Isten, olyan volt a fogadj Isten. A ronsolt nevelés, hanyag s rendszer nélküli tanítás mellett, rongyos maradt a tanító háza, s üres vékaja.

TÁRCZA.

Egressi Gáborhoz.

(Kaposvár 1863. január 22-én).

Mi nem vagyok, költőnek kellett
Vala születni énnokom,
Hogy egy világról, melyet érezek,
Beszélni tudna szívem. —
Mindaz, mit eddig némán sejtethék,
Ami chaosban forrt, mit álmodék,
Megfejtve már; feltárva szép egéd
Amelynek bűvös-bájós titkai
Ezernyi csillagokként fénylenek.

A gondolatban gazdag bölcséink
Mi sok szabályt teremtenek,
Tanítván jót, igazt; de lelkeink?
Pártiskolákba vesztenek. —
Fővényszomekként tűntek századok,
S vitáink közt maradtunk mind vakok;
Mig Shakespeare életkönyvét írva meg
A szívnek, észnek harcait fölött,
Oh engemet még kételkedővé tett!

E könyv előttem régen nyitva volt,
De lelkeim — oh sötét napok! —
Mint szomjas őz, epedve kóborolt. —
Te megjelentél; most tudok.
Ha lenni jobb, vagy ép nem lenni tán,
Ha küzdeni jobb, vagy bukni sors szaván,
Mindezt tanítod Hamlet, álmodó!!
S megfejtve életet, halált; elhagysz
Oh mestorem, utánad álmodót. RADÓ.

Virágbokréta

a zala-somogyi hölgyek számára.
KEMPELEN GYŐZŐ-től.

I.

Megegyeztünk, egy barátnőm és én, hogy
ez évben sem látogatjuk meg a tánczvigalmakat.
A barátnői fogalom épen úgy, mint a sze-

relem napjainkban annyi mindentőlnek lett palástja, hogy magyarázatot igényel.

Három érzelmeket ismerek, melyek egymáshoz vonznak két rokon lelket.

A szerelem, a szeretet és a barátság.

Az utóbbiról állítják, hölgy és férfiú közt, a kor ezüst szálait megelőző években nem állhat föl anélkül, hogy szerelemmé ne változzék.

Nagyon gyöngye fogalommal bírnak a barátság igaz, benső érzetéről, kik ez elvet vallják; ezek közt is csak a jobbaknak engedhető meg a hiányos felfogás tévedése.

Az így szólók legnagyobb része a valódi, mély szerelemtől sem bírhat tiszta fogalommal; ezeknek a szerelem nem egyéb kaczer tetszavágnál, számító birtokkivátnál.

A múlt nő a társadalom szellemterén addig, míg országos ügyek vezetésébe nem avatkozik, teljesen egyenjogu a férfiúval s ha ennek joga van barátságunkra, mért ne legyen a nőnek, ki lelkünk szeretetét, szívünk becsülését érdemelte meg?

Barátnőm, kivel megegyeztem, hogy a dalidókat nem látogatjuk meg, ezek sorába tartozik.

Semmi gyász, semmi szomorú körülmény nem kész a honmaradásra; még annyira öregek sem vagyunk, hogy a régi bölcseséget megtagadjuk a józanságot a tánczolóktól.

Barátnőm szép, ifju, múlt, kedves; elvonulása veszteség azoknak, kik a puszta tánczon kívül szellemdús eszmecsere is keresnek a vigalom terében.

Mi oka tehát a visszavonulásnak?

Egyszerűen következetesség.

A múlt évben nem tánczoltunk; mert úgy találtuk, hogy idő és körülmények nem vigadozásra valók.

Az idő nem fordult jobbra; a körülmények nem alakultak kedvezőbbben.

Helyes és indokolt vala-e a múlt évben minden tánczterem ajtajának befalazása, méltó és komoly tüntetés volt-e a keringőnek a tánczrendről leszorítása, nem vizsgáljuk; de úgy tetszik, mintha a nem Bécsben föltalált keringőnek nagyon kevés befolyása volna politikai életünk fejlődésére s mintha szilárd, következetes ragaszkodásunkat ahhoz, mi lelkünknek, szívünknek drága, a tánczterem kívül nyomatókosabbban tüntethetnénk elő.

Lord Byron annyira pirítónak tartotta a keringő tánczolását, hogy huszonnégy oldalnyi gúnykölteményre méltatta, de a politikáról semmit sem olvasunk e költeményben; csupán illemről van szó benne.

A múlt évben, ha lettek volna tánczvigalmak, barátnőm is, én is meglátogatjuk vala azokat; de az idén nem mulathat az, ki a múlt esztendőben elvből kerülte a dalidókat.

Miután barátnőmmel az egyeséget megköttük, föltevék egyszermint magunkban, hogy három estét a tánczvigalmaknak szentelünk — odahaza s barátságosan melegítő kandalló mellett azokról beszélgetünk, kik a tánczterem felszínpadán kisebb nagyobb sikerrel szerepelnek.

Midőn a táncztermet felszínpadnak mondjuk, ezt senki sem tekintheti gáncsnak vagy tréfaszerű megjegyzésnek.

A bölcséket és sceptikusokat kivéve, kik, ha ugyan megteszik, a tánczvigalmat is tanulmányozás végett látogatják; minden halandó más a tánczteremben, mint odahaza.

Nemcsak a külburok, az öltöny szebb itt és válogatottabb; maga az arc mosolyra derülni kénytelen annyi deli ifju, annyi bájos hölgy láttára.

Mint a Walhalla küszöbén le kell vetni a lábbelit, nehogy a keményebb talp a drága padlatot megkarcolja s nehogy az utoza porának egy szeme a szentélybe jusson; úgy a tánczter-

Egyébiránt a „Vezér“ levelője nagyon is feketén festi e tájladom — valóságot, de általános kép nem lehet. En ugyan tapasztalás után nem állhatok, mert korom s viszonyaim még nem engedték, hogy ez annyiszor emlegetett, kedves hazát bántazzam; de láttam Somogy és Baranya megyék több igen szegény falvaiban oly iskolaépületet, mely mind külcsin, mind belső kényelem tekintetében valóban meglepett. Innét következtetve Magyarország többi gazdag megyéire, nem hihetem, hogy a nép saját neveltetéséről egyáltalán ily szegénységi bizonyítványt nyújtson. Különbösen a védurak nagyobbán nagyobb áldozatkészsége sokkal általánosab kezd lenni, hogysen panaszos hangot mernék emelni. Csak legyenek, kik ez értelmes népben öntudatosságot, tájékozást keltsenek, gondolatait rendezzék, jó szívével akaratát is megindítsák. A köznép a társadalmi érettség gyermekstadiumán van s jó vagy rossz befolyásnak nagyon is ki van téve.

E befolyást ki használhatná fel üdvösebben a szent ügy- és saját javára, mint a tanító? Ő a nép szívében él, tudja örömét, fájdalmát, csalódásait, reményeit, — erényeit s vétkeit, — ő a nép szíveit szeretetre vagy gyűlöletre gyújthatja; — egy szóval tessék nekem megengedni, hogy a tanító mostoha helyzetének a legtöbb esetben épen maga a tanító oka egyik vagy másik tekintetben. Kényes a tanító erkölcsi helyzete: a nép szeme rajta függ, — kétértelműséget szóban és tetteiben gyorsan vesz észre, s végre a tanító nem tudja mikép, de érzi, látja, hogy tekintélye eltűnt, tiszteletet, becsülést nem várhat. Tálhajtott büszkeség, pöffeszkedés száműzi az őszinte közeledést; porig hajló popularitás kockáztatja a szükséges tekintélyt. Az első a jelenkornak, a második a múltnak tulajdonítható vétkül. Ne feledjék egy tanító se, hogy lelkésze mellé van helyezve, hogy tőle hivatás-szerűleg árad a tanító köré egy bizonyos sphaera, mely tiszteletet parancsol s magára nézve fedhetlenséget, józanságot, magasb értelmiséget s mindemellett észszerű humanitást igényel.

Itt látom én a bajt és pedig — *ad portas*. Volt idő, midőn mesterséget megunt legközségesb emberek, obsitos katonák stb. ter-

jesztették népünk között a felvilágosodás áldó sugarait, aki hogy tudta. Volt is akkor sötétség Izraelben. De őszinte tisztelet azon nem kevés áldott emlékeknek, kik ugyan nem bírtak képezdei diplomával, s mégis számos község nemzedéke viseli homlokán s tetteiben az ősz népnevelő dicsérő oklevelét. Ily vén, egyszerű mesteruramékat mindig sóhajtván lehet visszakívánunk, midőn az épen nem rongyos iskolaházban czimborái között látjuk az új fiatal professor urat, hol is mindenről beszélnek, csak népnevelésről nem, hol mindent tesznek, csak azt nem, mit az ember ily művelt diplomatikus uraktól várhatna. S ha aztán az ilyeszerű többrendbeli népnevelési meetingek a költségvetést zavarba hozzák: jönnek a tudatlan s részvétlen nép fölött a legszívrehatóbb jere-miádék. Oh kérem, ezek már elpanaszolhatják az egész világnak fájdalmaikat; kopogtatnak minden ajtón, csak saját lelkismeretüket hagyják békével nyugodni. Szegény öregek, ti ugyan lármázhattatok, a szomszédfaluba sem hallatszott jajkiáltástok, — s ha ekkor le-le-tettétek a tollat, könyvet, és mentetok kapálni, kaszálni; ezt már meglátták s olyan furesán mósolyogtak; hogy a mester ur — dolgozik. Megbánták sokan e gúnyos mosolyt.

Ily fantasztikus képeket többször s több helyütt láttam, úgy hogy bátran hivatkozhatom rájuk.

Unde haec? Elmondom röviden szerény nézetemet.

A nevelés s különösen a népnevelés ügye hála az égnek a korszerűség terére iparkodik s tagadhatlan, tetemes vívmányai vannak, de többnyire — elvben. Elvben, mondom, mert a nevelésügy bölcsei, előharcosai jelölik, egyengetik ugyan az utat a hivatottak számára, — s meg kell engednem azt is, hogy a szép theoriák mellett megvan a gyakorlati utmutatás is — de az illető hivatottak — *si superis placet* — csodálatos módon választják el a tanultakat és tanulandókat gyakorlati énjüktől. Bizony állíthatom, hogy senkiséme nézne ki egy némely tanítóból volt képezdei jeles hallgatót. Másrészt én eddig azt hittem, hogy a képezde a novelők, tanítók akademiája, melyhez szükséges előta-

nulmány, értelmi s érzelmi érettség kívántatik; s mel jönek, — kik fölött néhány év előtt még bölcsődal zengett, jönek, kik nem rég a falusi szuhancokkal egyetemben az öreg mester gyűlöletét annegetták, — jönek egy szóval e képzelt akademiában abc-t tanulni, hogy két év múlva professor urakká lehessenek. Talán kissé bizarr, de kérem alázatosan ezt is láttam és hallottam. Aztán azok a jó képezdei tanárok oly humanus emberek, tudják, hogy a tanítójelöltet művelt, szelid bánásmóddhoz kell szoktatni, — s lám a nagyreményű fiatal emberekből e bizalmas baráti közeledés egészen más gondolatokat ébreszt. Emancipálva érzik magukat minden törvényes és becsületbeli kötelezettség s fegyelem alól, mert nem félnek az oly sokszor megátkozott rendszertől, mely a posteriori kapacitást. Nem kívánjuk vissza, de az új nemzedék fájdalmasan igazolja annak hiányát. Terveznék, készülnék a fiatal emberek a jövőre de oly téren, mely a népneveléshez épen nem tartozik s melyet én rajzolni szintén nem akarok. A paedagogia, didactica, methodica stb. az első állomás elfoglalásáig kigőzölög a magasban hordott friseur-mintákból.

Tehát senki se csodálkozzék, ha a nevelés elmélete nincs a gyakorlattal egyensúlyban, hogy elmaradt sok helyütt a kívánt eredmény.

E tekintetben tüzetesb intézkedést kívánnék. Határozott realis vagy gymnazialis előtanulmányok s a méltán megkívánható érettebb kor nélkül senki se vetessék föl a képezdekre. Ellenvetik, hogy a szegényebb sorsnak szorult anyagi viszonyai nem engedik meg a több évi iskolázást. Küzdjenek, valamint küzdött sok ezer, ki pedig a felsőbb egyetemi tanulmányokon is áthatott, így tetteleg mutatják meg hivatásukat. Ekkor könnyebb lesz nemes a karaktert s magasabb életnézetet költeni s szilárdítani az illetőkben. Továbbá sok a cömpotens egyén tanítói állomásokra, kell tehát, hogy részrehajlatlan, érdemleges választások történjenek protectionalis melléktekintetek nélkül, — és pedig úgy, hogy a kezdő altanító mindig bő tapasztalatu és a nevelés, tanítás terén már tökéletesen jártas tanítóhoz jusson; mert

rem külsőbe minden ráncot lesimít az arc-ról, minden redőt a homlokról, nehogy egy komoly tekintet, egy bánatos hang a kedélyes mulatságot megzavarja.

Első este, melyet a vigalmaknak szenteltünk odahaza, azon kezdtük a beszélgetést, mi tehát tulajdonképi célja az ugynevezett nyilvános dalidónak.

Pusztán a táncz, mely, ha társalgás nem fűszerezi, a tagoknak iltenyszerű mozgatásánál nem egyéb s ezen minőségében a testgyakorlatok sorába tartozik, nem lehet.

Schelling azt mondja, a kutató észet külsőség ki nem elégítheti; a valódi embert az ember bensőjében kell keresnünk.

Ita nem a táncz, mely külsőség merőben, a cél, máshol kell azt keresnünk.

Talán a társalgás?

Ez sokkal fesztelenebb, sokkal bensőbb, sokkal melegebb oly magánkörben, hol mindenki otthonosnak érzi magát.

Vagy az ismerkedés?

Aki csak a nyilvános tánczterem sima padolatán tud ismeretségeket kötni, ismerősöket szerezni, annak nem lesz legválogatottabb ismerői köre.

A tánczvigalmak valódi célja úgy látszik nem egyéb, mint hogy a társadalomban szét-szórt rokonelemek találkozzanak, egymást megismerjék s akár a barátság, akár a szeretet, akár a szerelem frigyében egyesüljenek.

Három frigyét ismerünk, mely boldogságot, örömet, megnyugvást, elégedést, üdvözülést ad egy részen, míg a másik oldalon esalódást, kesortiséget, kínt, gyötrelmet, boldogtalanságot szül és a szenvedésnek anyyi nomét.

Egyik a lélek frigye.

Másik a szív frigye.

Harmadik a kéz frigye.

Lombos erdő verőfényes nyilásában, kristálytisza forrásparton, keletről jön egyik gerle; nyugotról száll másik oda; nem látták még egymást soha; egy forrásból vizet isznak, egy hullámban megfürödnek; ugyanazon napsugárnál szárítják szép tollzatuk.

Arra jár a költő lelke; oh be szép két testvérgerle; mondja s leül patka mellé; szelleme ropil ég felé.

Jön a vadász fegyverével, tisztabuzatolvajoknak nézi kedves madarkákat; rájuk ozelez, fegyver dördül, két kis gerle már nem ropil.

Két rokonlélek az ismeretforrásánál találkozik; öntudatlan közelednek, vonzódnak egymáshoz; a szem még nem beszélt, néma még az ajak, nem tudják, mint történt, észrevétlenül testvérek lettek szellemben, gondolatban, törekvésben.

Későbbben megnyílik az ajk, közlőkenyhyé válik a nyelv; a nézetegység, a vélemény egyenlősége még közelebb hozza őket egymáshoz.

Nem szükséges vita, még az eszmecsere is fölösleges; egyik lélek mindig azt gondolta, mit a másik; a másik soha sem akart mást, mint az egyik.

Nem osztják, nem fogadják el egymás véleményét; egy volt az mindegyiknél az öntudat első pillanatától fogva.

Nem Mesmer hírhedett állatdelejessége ez, hanem az általános szellem világboldogító hatása.

A légszesznek, a villanynak egy forrása van, honét ered s a mindenségben elterjed. Millió láng világítja a várost, ezer sodrony köti össze a föld vidékeit.

Az egymással rokon testvérlekek egy egy lángot, a villany egy egy szikráját képviselik.

Ha két lángot oly közel hozunk egymáshoz, hogy érintkeznek, akkor egyesülnek

is; ha két villanyfolyam érintkezik; hasonlóan egyesül.

Két rokonléleknek csak találkoznia kell, hogy egygyéforrjanak.

Ez a lélek frigye.

Az önzetlen barátság, a tudomány örökkényű fáklyája, a honszeretetnek soha ki nem alvó vesztalángja, a jónak szeretete, a nemesnek becsülése, a haladás előmozdítása, az emberbaráti eszmék terjesztése találkozásai, érintkezési pontjait képezik a frigygyé tömörülő lelki rokonszenyek.

Midőn a vezér megosókolja a zászlót, melylyel harcrosait az ellen bástyáira küldi; mikor a mester ajka a tanítvány okos homlokát érinti; midőn egy nagy eszme apostola a jó ügyszhez állóval testvérkezet szorít; mikor a vész-től szabadult megmentőjének nyakába borul; mikor a tudomány embere egy új igazság fölfödözésén örömkönyt ejt s az értelem e gyémántját megkettőzi az, hogy pályatársae az érdem: akkor oly érzelmvirágokat lát szemünk, melyek a lélek frigyének koszorujában egyesülnek.

Van-e oly fényes tánczvigalom, melyben az élő, mozgó, lengő, lebegő, a kerti és mesterséges virágok egész összege az érzelmvirágok eme bokréájának csak egy bimbójával is fölérne?

Kábító illatu szegfűt, szimben pompázó kameliát, ezerlevelű rózsát nem terem a lélek frigye; de van szerény nefeletje, van örökzöldje s bir a nem muló kegyelet gyoparával.

A szív és kéz frigyének kertjéből jövőben köttünk bokréját magunknak.

S hol keressük a férfiak a visszavonulásának okát, a családi boldogság a körülöt? A nehéz viszonyokban? a jövedelem pangása- s az önfentartás nehézségében? Igaz, hogy mindezek nem kis nyomást gyakorolnak a női szándékozók lelkiállására, de mértékletesség s szigorú alkalmazkodás által a törhes körülményekhez ha érezhetlenné nem tehetőek is, de kétségkívül mérsékelhetők és semmi esetre sem bírhatnak elég horderővel arra, hogy valaki a természetrendelte családi élet örömeitől irtózzék. Szerény véleményem szerint a baj oka a mételeyként elharapódzott fényűzésben rejlik, mely egyre gyilkolja a családi boldogságot. A csemegi leánya ha nem tud is még imádkozni, betűzésnek híre sincs, már örökölte a pipero s ruhában való válogatás szellemét, még nincs egy éves, már van legalább is 10 felső öltöny, 4-5 kalapja; ha szaladni tud, a kinnolin elkerülhetlen kellék, a ruhák sorban készülnek s az apa fejjakarva várja az újévi számlákat, pedig magzata még alig ölt. 10-12 éves korában már a leány parancsol anyjának, s ha szeszélye ellen egy elvett szó hallatszik, duzzogás, pityorgás stb. fegyverek szobik a bünsz majomszoretet.

Jaj azon tanítónak, kinok gondjaira a kisasszonyt rábizzák! az legyen elkészülve a tanítványi szerepre, s jól vigyázzon, szavára, mert ha az imádató szeszélyt csak érinti is, tüstént kész az appollata a mamához, ki aztán illő komolysággal adja tudtul, hogy az ő leánya finom nevelésű s durva bánásmóddal nincs szokva. Így tanul a leánya zongorázni, francia nyelvet törni (a magyart úgy is zuzza már), táncolni stb., de mindezt fölületesen, divat szerint, a művészet minden átérzése nélkül; de minnek is az alap tanulás? a külma, fölműveltség meg van, hozzá pompa, fény, elég az a világnak. A templom sokakra nézve nem ima- s áhitatosság háza többé, hanem a fényűzés fitogtatásának színhelyévé szentségtelenítettik. A színház, hangverseny, táncvizsga nem a lélekűltö mulatság vagy nemes szellemi élvezet kedvéért látogatják, hanem a fényűzés fitogtatása s az ebben való versenyzés vége oda sokat; azért egy 60-80 frtos ruhában ily helyen kötszer megjelenni, maga a halál, — ott lehet a művészet, megszökhetik a művész, ha épen nem kerül új ruhára s más csocsebecsére. A szépséget, deli természet mindig jobban ajánlja az egyszerű, csinos öltöny, míg a rutat neveltségessé teszi a fény, mert az ellentét annál kivívóbb. Nincs példa rá, hogy valakit azért dícsértek volna szépségért, mert szép ruhája volt, pedig a nőnem szépségre hű, s így még a hiúsággal sem lehet a fényűzést indokolni. A fényűzés legfőbb emeltyűje tehát azon nemes (?) buzgalom, hogy a ruha, csocsebecsében egymást föltümulják, — fitogtassák a vagyont, amely többnyire nincs — legalább oly mértékben, mint mással elhitetni szeretnék. Kell-e ennél ravetségesebb törekvés? S e szerencsétlen szenvedély a férj s apa nyugalmanak gyilkosa; mert a kétszer háromszor fölvetett ruhát, kalapot, keztyűt stb. a család viseli, hát a divat szerint változtatott ókszer, a fodrász s tud' isten még mi? Mai világban keveseknek jutott ki azon sors, hogy ezt a családi élet háborítása nélkül üzhessék. — Elnyeli a pénzt e legborzasztóbb materialismus, mely csak a külsőre néz a helyett, hogy a nevelés szent ügye oltárán lobogna föl az áldozat lángja. A tanítók, nevelők, kiknek jó anyagi állapot mellett is önfeláldozóknak kell lenniök, gyakran a legrutább hálátlansággal találkoznak; de nem is csoda, a külfény megvakítja az anyákat, ruhájok előbbre való, mint gyermekeik szellemi kiképzése, mely helyett szintén a fényűzés szenvedélyét oltják szívökbe. A fényesen öltözött mivelletlen nő hasonló a bársonyba kötött aranymetszősű férj munkához, melynek külfényét bámuljuk, de ovakodunk magunkévá tenni.

A fényűzés tehát, s valódi mivellettség hiánya az, mi a férfiakat elkedvetleníti a nőüléstől s szintén materialis gondolkozásra bírja. S míg azon elvet tartják, hogy ahol nyomor uralg, boldogság nem képzelhető; a másik szélsőségbe esnek, mely minden boldogságot kizár: csak pénzt keresnek, nem nőt, tudva azt, hogy ha a fényűzés ki van valamennyire elégítve, a nő boldognak érzi magát. Érzelem? ritka madár mai nap, hol talál az olyan nőt, ki nehéz napjaiban vigasztaló angyalod legyen? ..

A lepkeként virágról virágra való szállongás, állhatatlanság s az erkölcsiség hanyatlása mind ezen gyötrő szenvedélyből magyarázható. Ha valamelyik agglagony elhatározza magát a nőülésre, főmotivuma bizonyosan s particsinálás, mely azonban, amily jó partie volt először, a kártyák fordultával annál több veszteséget szokott hozni. Az asszony egy pár év alatt magára veszi a hozományt, de azért mindig reá hivatkozván, folyton üzi a fényt, pompát, nem gondolva azzal, kerül-e, avagy honnót, az irás szavai szerint: „Ne gondoljatok a holnap napra, minden nap megbőzsa a maga gyümölcsöt.” A férj gondjait kaczagja, s ahelyett, hogy boldogságot alkotna, — pokollá teszi a családi kört!

A serdülő férfinemzedék ezt már jókorán észleli, idővel a példák erősítik meggyőződését, s ha ráfanyalodik is a nőülésre, legelőször alkuszik; 3-4000 frton nem igen akadhat meg szeme, mert ez a mutatkozó körülmények szerint 3-4 évig alig lesz elég pompára, azon ritkaságokhoz pedig, hol pénz jó neveléssel párosult, igen nehéz jutni — s így az aggl-

logények épen úgy szaporodnak, mint az agglagonyok, s melyeknek kesőbb az élet? De tán csak a ruhára szorítózik a fényűzés? a háztartás, hasznos munkák, s a keresmények más tekintetben való megtakarítása ellensúlyozza némileg az öltöny s csocsebecsében való pazarságot? Epon nem; a konyhaszag kiállhatlan, a pincze veszedelmes meghűlést okozhatna, a padlásra való járás plane kényelmetlen; de mire való is a drágán fizetett cselédi személyzet? meg lehet azokban bizni, rendbe hoznak azok mindent. Igen ám: egyik rechts, másik links, a gazda meggyőző pénzzel. Halottam már előkelő polgári anyától ily nyilatkozatot is: „kérem, nálam csak a zongora és francia nyelv, a többi mellékes.” Pedig a nagyreményű kisasszony szép ruhájába ügyetlen falusi libácska volt takarva, némi divatos tollakkal cziczomázva. Hol vannak a honleányok, kik nem tartották rangalulinak az orsót pörgetni, a ház körül sürögni s emellett valódi mivellettségök a ma már letűnt lovagiasság őszinte hódolatával találkozott? A mai udvarlás többnyire színlelt, mely alig egyéb keserű gúnyál...

A fényűzés elharapódzása egyes családoknál, leginkább onnét veszi eredetét, hogy a szülők első gyermekükre minden vagyonukat ráakasztanak, ha lehetne, az első után következők pedig már a gyermekben is meglévő következetességgel ugyanazt kívánják, s így meg van vetve alapja a nyomornak. — Tehát mindenesetre az volna a legelső orvosság, hogy a szülők első szülöttjeiket ne ruházzák tulságos pazarsággal, a többi sem kívánna annyit. A másik baj a kellő nevelő intézetek hiánya, pedig ami Kanizsát illeti, közös erővel könnyű volna annak létesítése, hogy így a valódi mivellettségre tetetvén a súly, háttérbe szorulna a szolgálós fényűzési törekvés, s megérnénk az időt, hogy több izlés, kedv és pártolás nyilvánulna a művészet irányában, s annak temploma igen sok egyszerű, csinos és már többször felvett ruhába öltözött hölgyet fogadhatna falai közé. Végre hasznos és ohajtandó volna az alföld némely városában alakult kiházasító egyletek elterjedése, melyek ha jól szervezettek, mindenesetre sokat segítenek a bajon. Szemléket megtartottuk, tisztelet a kivételnek, bár szavaink ne hangoznának el a pusztában!

KÖNYVES J.

Pesti levelek.

XVII.

(Márczius 2-án).

(A „Kübeck” gőzös szerencsétlen esete.)

(R. F. I.) A budapesti közönség a helyett hogy mint más években ilyenkor a városerdőbe s egyéb mulató helyekre tódulna délutánonként, most Promontorban esődül össze, és bámulja az explosio következtében részleg elcsúlydott „Kübeck” gőzhajót.

Nem tartom érdektelennek e szerencsétlen esetről részleteket közölni, melyek még nem jutottak nyilvánosságra.

A nevezett gőzös első gépésze, Takács, a budai népszínház hasonnevű derék színészének fivére, a ki már 7 év óta van a dunagőzhajótársaság szolgálatában, mielőtt a gőzös elindulandó volt, figyelmezteté az igazgatóságot azon körülményre, hogy az egyik kazán rozsz, minnek következtében bizottmány neveztetett ki, melynek véleménye a végrehajtott vizsgálat után oda ment ki: hogy a kazánnal még lehet egy utat tenni.

Az igazgatóság a szakértő bizottmány jelentésének nyomán csakugyan ki is adta — parancsát az indulásra, amár Takács még mindig azt állította mit először mondott, hogy t. i. a kazán rozsz, s nem lehet vele utazni, kijelentvén egyszersmind, mikép inkább kész kenyerét is veszteni, de szándékosan nem teszi ki magát, sem a hajót veszélynek, a mely pedig okvetlenül be fog következni.

Megjegyzem, mikép Takács ugyanazon gépész a ki néhány év előtt midőn Buda és Pest közt — gondolo „Ferdinand” gőzös egy csomokot fölfordított, gépe mellől meghallván a szerencsétlenek sikoltását, hirtelen állítja meg a kerekeket, a mi fölötte nehézdolog és ez által mintegy tíz egyének lehetővé tette, hogy azokon a gőzökre felkuszva mármár veszendő életüket megmentésék.

A derék férfi ezen tetteért 150 ftal jutalmaztatott a társaság által és első gépészsze léptettetett elő, és az utóbbi szerencsétlenség alkalmával csakugyan nem utazott a „Kübeck”-en.

Alig indult el a hajó Pestről, a kapitány legott észre vette, hogy inogva nem megy eléggé sebesen. Kérdezte is a gépészt, miért nem haladnak gyorsabban, midőn ő meghagyá, hogy teljes gőzerővel menjenek.

„Az éji állomáson majd megvizsgálom s kiigazítom a gépet — válaszolt a gépész — odáig pedig majd csak leusunk lassacskán.

A gőzös üres uszályhajókkal ment az alvidékre. Minden gőzhajón meg van szabva, mennyi gőzt képes egyegy kazán magába foglalni, ezeken ezért ugynevezett gőzmutató óra van. A fűtés a szerint intéztetik a mily mérvben akarják a gőzert kifejteni, de minden kazánon s szellenttyűk (ventil) is alkalmazvák egyszersmind, melyek mihelyt fölösleg t. i. a kazán horderőjénél több gőz gyűlt össze, megnyílnak és azt kibocsátják.

A működő gépész csodálkozott, hogy amár egész erővel fűtetett, a gőzóra alig mutatta $\frac{1}{2}$ részét azon gőzmenáyságnak, melyet a kazán megbirt, de a

szellenttyűk mindamellől nyiladoztak s a gőz dől rajtuk ki, — később az utóbbiak hibás voltának tulajdonítván e körülményt, rájuk több nehezéket tett, ezekkel akarván lenyomni.

Az előzményekből ennyit tudok hiteles forrásból.

A szellenttyűk erőszakos lenyomásának vagy más ismeretlen körülménynek tulajdonítandó-e a megtörtént szerencsétlenség, annak nem jöttek eddig nyomára, s hihetőleg ezentul sem jövednek; elég az hozzá, hogy a kazán szétrepedt épen azon pillanatban, midőn a kapitány állványától szobácskájába volt menendő reggelizni, a ki azonban a helyett, hogy reggelhez jutott volna, az utolsó uszályhajóra (Schlepp) dobatott, s csak később nyerte vissza eszméletét.

A gőzös végrésze, hátulsó kéményével, mely alatt a kazán volt elcsúlydott, és most dolgoznak, hogy ismét a víz színére hozzák fel. Mindennap 100 munkás van elfoglalva, a kik használva az alkalmat 1 frt 50 kr. napidíjt fizetettek maguknak.

Mondám, ide tódul most a budapesti közönség, kocsin, gyalog, mindenki a hogyan tethi, és egyet sétálva a Dunaparton bemegy a promontori sörházba nagyokat hörpentvén a finom árpaléből.

A mint hallom most a kazán megvizsgálására kiküldött szakértő (?) bizottmány vonatott felettre, és valóban meg is érdemli, hogy a legszigorubb eljárás intézessék ellene.

En azt tartom, hogy a szabadalmazott gőzhajótársulat kiadásai más ágaiban kezdhetné meg a gaszálkodást, és nem abban, melylyel emberélet áll szoros összeköttetésben.

Tegyük fel, hogy e szerencsétlenség utasszállító hajón történt volna — miként az előzmények mutatják — a társaság, helyesebben igazgatóság fukarságának vagy legszelidebb kifejezéssel ölte tulzott tarékoságának következtében, mily rettenetes felelősség suttaná a társaságot.

Veszprém megye, febr. hó utolján.

Időjárásunk derült tiszta... a nap ragyogva mosolyog alá a fellegtelen égről, de e mosolyt fagyasztó szél kíséri, s akaratlanul is a világ urainak fagyos mosolyára emlékeztet. A természet osztály ajakán nem látunk mosolyt, mert dacára a múlt évi rozsz gabna termésnek — kovés gabnájának sincs ára. Valószínű, hogy a Tolna stb. megyei természetők is hasonló nyavalyában sinlődnék... mert ellenkező esetben — mint egy szerencsekísértéstől — nem szállították volna a veszprémi gabnapiaozra természetmennyelket, hol azok — a Balaton alparti vasut megnyitása óta nem voltak láthatók, s jelenleg fehér hollóként szerepeltek itt. Borunk meglehetősen termott ugyan, de most fejte sem tudjuk eladni azon az áron, melyen szüretkor — mint mustot kérték. A legjobb bor akóját is meg lehet venni 6-7 frton. A régi jobb világban ilyenkor már le volt foglalva a gypju... most senki sem keresi, az általános értéktelenségnek szomorú korszakát éljük. Még az emberek közül is kevésnek van értéke... de ez nem csuda.

Hagyjuk a sötét képeket, térjünk vissza az elmúlt farsangnak vidámabb képeire. Farsang elején semmi mozgalom sem volt vidékünkön s azt hittük, hogy egy nyilvános vigalom sem leond. Csalódtunk. Mellözve az uri társas egylet helyiségeiben rendezott táncestélyt — melyről nincs biztos tudomásunk, — csak az ifjuságnak f. hó 15-én tartott vigalmát ismer tetem, annyival inkább, mert tiszta jövedelme a veszprémi polgári társas egylet könyvtára gyarapítására fordítatván, az irodalom oltárára tetetett le. Ez estély zártkörű volt, belépti jegyet csak a meghívó jeggyel megfizettek vehettek. Vannak esetek, melyekben az ily estélyek zártkörűsége menthető, s így nem helyeselhető azok eljárása, kik az ifjuságra kárhoytatás követ akarják dobni az estélynek zártkörűségért. A terem izletesen volt díszítve, nemzeti színt képeztek az ékítmények, homlokzatán neimzettünk multjának nagyszerű jeleneteit ábrázoló történeti képek függöttek. Férfiak többen levén a nőknél, igen természetes, hogy jól ütött ki a vigalom, s nem lehet ellene semmi panasz. El is tartott ki világos ki viradtig!... A tiszta jövedelemről — csak biztos tudomás után szeretvén írni — jelenleg hallgatok.

A tavasz előjelenségei vidékünkön is mutatkoznak. A fák bimbói kidagadtak, a szabadba ültetett jáczintok kitörtek a föld kebeléből, a bodzafa levelezni kezdett, a méhek nemesak jártak, hanem porzottak is. Nem lesz-e ebből oly természeti tavasz, minő volt az 1861-ki...? Anyi tagadhatatlan, hogy a jelenlegi hűvösebb napok máris voto-t kiáltottak a tavasznak előhaladásá ellen... de azért se baj, mert a tavasznak mégis jönnie kell. Egy ideig megakasztatják előhaladását, de végkép fel nem tartóztatják.

Örömmel értesültünk a lapokból, hogy a „Daguerreotyp felszabadult a vesztőzár alól, csakugyan már én is szeretnék belőle egy példányt látni. v. r. l.

Mohács, télutó 28-án 1863.

Végre a farsang is elmúlt, mint más örömnepok, miket az ember sokszor sóvárogva vár, s alig hogy birjuk, néhány perczig tartó édes élv után elmosódnak szemünk elől, később emléktükből is — örökre. Ime itt vannak a bün- s pénzbanó napok, már ahogy az embert e kettős vád éri, mert ezek a testvérek mindig karöltve járnak.

F. hó 23-án nálunk országos vásár lévén, ez alkalommal roppant sok eladó, de kevés vevő jelent meg a hely színén.

Szarvasmarha feltűnő nagy számmal volt; lovak, sertés hasonló. 3-4 hónapos malacok párja 9 frton kelt el; kövér disznó, 2 mázsa 70 font—3 mázsa 55—60 frt., 1 pár tinó szinte 55—60 frt. volt. Pálinka a szokottnál kevesebb mennyiségben, s akója 13—15 frtig torjadt. Bort igen keveset lehetett látni, többnyire vöröset, akója 2 frt. 40 kr.—3 frt. Disznózsírnak itezéje 50 kr., faggyúnak fontja 26—30 kr.

A mai hetivásár igen látogatott volt. A buzakereskedés kedvenc eszméje igen sokat foglaltat. Tisztabuzának kilója 6 frt. 80 kr.—7 frt., rozs 5 frt., ketszeres 5 frt. 80 kr.—6 frt., zab 3 frt., kukoricza 3 ft. 60—70 kr., bab 6 frt., árpa nem fordult elő. Marhahusnak fontja 18 kr., borjúhus 20 kr., disznóhus 20 kr., hal 35—40 kr.; birkahust a téli időszakban nem lehet kapni. Bornak itezéje 6—8 kr., palaczkban 20—24 kr. A napokban jött néhány kereskedő, kik vidékünkön szedik a bort. Sört csakis 1 vendéglőben mérnek, mivel ez a püspöki urodalom jogához tartozik.

A helyi hírek közt hallani, mit már önk bizonyosan tudni fognak, hogy e napokban (tán 25-én) Pesthez közel, Promontornál a dunagőzhajózási társulatnak „Kübek“ nevű tehorszállító hajója elsüllyedt. A hajó belsejében szétpattant a kazán, s az explosio közt 7 emberélet veszett el. Két fűtő rögtön meghalt, a kormányost egy vaslemez a malmokon keresztül, összetépve a Dunába dobta, a lakkapitányt egy kerékdarab pedig az innenső parton tul, az országutra. Az első kapitányt a szerencsétlenség szerencsésjére a közel volt, megrakott hajóra vetette, s így életben maradt. Ugyanazon nap egy utasszállító gőzös Bezdán körül megsérült, s hallomás szerint az eszéki helyi gőzös „Győr“ (mindakét hajó a fontebbi társulaté) is elsüllyedt volna. Hiába, a szerencsétlenség sohasem jár magánosan, hanem mindig hoz magával társat.

Időjárásunk szép, tiszta; nappal 12—13 foknyi a meleg, éjjel pedig a szabad ég alatt a víz 2 ujnyi vastag jéghárttyát kap. Tavasz ibolyát, zöld salátát a piacon gyakran lehet látni. A rózsafák a kertekben itt-ott már zöldek, a levelek már teljesen kiképzettek; az éji fagy azonban látszólagosan árt a gyöngy-fakadásoknak, s a leveleket le is perzseli. Eső már vagy 6 hét óta nem volt. A vetések még eddig szépek, de ha az eső még egy darab ideig elmarad, kártokozand. A lég évek óta nem volt oly egészségtelen, mint most. A szép, napfényes idő mindenkit kicsal, s az egészségre ép úgy, mint a növényéletre ártalmas. Beteg igen sok van, halott azonban kevés; többnyire kis gyermekek halnak csak.

KUGYERAY.

A kor jele.

Nagy-Kanizsa, 1863. tavaszeli elején.

Folizgult korszakunkban nem ritkán találkozunk a türelmetlenség szomorú példájával. A felzaklatott nemzetiségek, ki nem elégitett felekezettek a sötét középkor rozsdamészette fegyverével — elavult balvéleményekkel — dühöngenek egymás ellen; féktelen szenvedélyök és aljas indulatok a vallás szent palastjába burkolva büntetlenül üzük galárd játékukat, szentségtörő kezekkel letépve az érény legszebb, legnemesebb virágját — az emberszoretetet. Ily torzképi rémalakkal szemben szinte jól esik az emberi kedélynek, ha bármely alkalommal az ellenközörről meggyőződhetik; ha látja, miként a kor szelleme a kegyetlen öskor torlaszait lerontva, s a sűrű homályt hatalmas kézzel eloszlatva, utat nyit a felvilágosodás napjának, mely melegíti sugaraiival a szivekre hatván, fölhevíti, a kedélyeket, fejleszt a szebb érzelmeket és érleli a nemes hajlamokat.

A szép egyetértés- és türelmiségnek dicső, utánzásra méltó tanujelét e napokban a helybeli keresztény értelmiség adta, s noha az esemény magában véve nem oly nagy horderejű, hogy az európai egyensulyra befolyással bírna, mégis megérdemli, hogy az emberiség tisztelőre nyilvános lapba regisztráltassék.

Ugyanis az itteni takarékpénztár választmányi tagjai között néhány izraelita is van; kik azonban a gyűlésekben kevés részt vehettek, mivel azok rendszeren szombati napon és pedig azon órákban tartattak, melyeket az izraeliták Istennek szentelvének, templomukban töltöni szoktak. — A tudományosság- s valóságosságáról egyaránt ismeretes L. választmányi tag tehát m. hó 28-án a gyűlésnek kijelentette, hogy ő az érintett okoknál fogva e hivataláról lemondani kénytelen, s hogy hasonló hivatalban levő egyéb hitsorsosi érdekében kívánatos volna, ha a gyűlések más napon tartatnának. E nyilatkozásra a gyűlekezet egyhangulag határozta, hogy ezentul a választmányi gyűlések rendszeren csütörtökön tartandók. — Talán nem csalódunk, ha a kegyelet és türelmiség ezen nyilvánulásában a kor jelét ismerjük, s szabad roménylenünk, hogy amit most egyes példaként említünk, hazánk polgárai között elterjedvén idővel elvitázhatalan közjává válik.

FRANKL.

Hírek és események.

== Tuboly Victor lapunk r. munkatársa Ó. cs. kir. Főlségének f. évi január hó 25-én kelt legmagasabb elhatározásával „A hónap vége sorsa 11 évig“ — című költeménye miatt ellene indított főségsértési bünvádi vizsgálat alól legkegyelmesebben felmentett.

△ F. hó 3-án olvastatott fel a kanizsai városház udvarában a Páli Somogy megyei születésű 22 éves r. kat. Leopold György, álnévén Kutyási, a vas megyei születésű 27 éves r. k. Szuper Jakab, a zalamegyei születésű 41 éves r. k. Bali János felőleges szolgálta és a 21 éves oltárcezi születésű r. k. Józsa Rozsi Sánta Ferencz neje szolgáló fölött a katonai rögtönítelő bíróság által hozott halálítélet, mely nagy bémész néptömeg jelenlétében másnap reggel végre is hajtatott.

△ Ugyane hó 6-án hozatott be a csendörök által a kötél általi halállal kimult Kutyási testvére, ki fölött a vizsgálat már foly.

△ Általános roszalás van a városban azon eljárás ellen, hogy többen a halálra ítélt rabokat meglátogatják, nekik bort, pálinkát és szivarokat vettek, melynek következtében történt a gyalázatos garázdálkodások. Felvagyunk kérve köztudomásul hozni, hogy jövőbe minden közlekedés rabokkal nemcsak tiltatik, de szigorúan meg is büntetnek. (Jó lesz figyelembe venni!)

△ A pécsi utcai mélység még mindig fenyegeti a nyakakat, denique csak nehéz megmosni a fekete szercesent.

△ A helybeli algymsiumban valamint az elemi tanodákban a rendes féléves vizsgák szerencsésen bevégeztettek és szép sikernek örvend, az ifjúság ellen panasz nincsen, tanulni vágy, a tudós- és tapintatteljes tanárok által a haza boldogságára művelt polgárok neveltetnek — az ég áldja lépteit.

△ Az 1863. ujcoozás Zalamegyében járásenként következőképen osztatott föl: Szántó febr. 16-tól 21-ig 121; Tapoleza febr. 22-től 28-ig 115; Egerszeg márcz. 1-től 7-ig 92; Lövé maroz. 8-tól 14-ik 100; Muraköz maroz. 15-től 21-ig, a számot nem tudni, mert ezen járás a 78-ik gyalog ezred számára állit ki; Kapornak márcz. 22-től 28-ik 141 és 29-től 31-ig a megye valamennyi járásából utólagos kiállítás.

△ A mult hét utónapjaink (melyeken az izraeliták purimjokat (farsang) ünnepték) néhány estein utcaink, mi az élénkséget illeti, a párizsi boulevardhoz voltak hasonló; több százból álló s különféle nemzetek öltönyeibe burkolt álarozoscsapat vonult egyik előkelő házból (hol az izraelitáknak ez alkalommal házimulások szoknak tartatni) a másikba. Töb- bek közt különösen említést érdemel egy markotányosnő, kit vagy 10 katonai öltönyben levő ifju kísért, kik gyönyörűen énekeltek. A temérdek álarozosok közt nemcsak izraeliták voltak, hanem a mi népünk- ből is néhány ifju magára vette a csikós- és béresöltönyt, melyek azonban, dacára annak, hogy béresok- kel sokat közlekednek — oly ügyetlenül viselték magokat, hogy már messziről is rájuk lehetett ismerni.

Kaposvár.

* Most halljuk, hogy a Hittaler utbiztos és Martinek bányamester által mivel Zselicz-Kisfaludi köbányában (Kaposvártól másfél óra), 36 öl mélységben, egy láb széles és három öl hosszú kőszénréteget találtak, melyből egy 9—10 fontos darab mutatványul be is szállítottatott. Ha meggondoljuk azt, hogy korunkban mily nehéz a kincésásás, de még inkább a kincetalálás, — azon fogunk lenni: ha csakugyan valódi e kincs, hogy ne maradjon vissza az öserőnek, hanem aknáztassék ki a közjólét számára, mert az erdőrengetes Somogyban úgy is oda jutunk nem sokára, hogy drága pénzért sem kapunk fát. Erősen hisszük, Főispán ur ő méltósága hivatalos tudomást szerzend a dolog miben létéről, s hatáskörénél fogva mindent megteend a megye érdekeire ezen oly nagy előnnyel bíró holt kincs értékesítésére. Vederemo.

* Sok is a hír! Ugyane forrásból értesítettünk mikép a rákói erdőben (a legközelebb meghalt Gaál István birtoka) köbányát fedeztek fel. Adja ég, hogy egyik hírt se kelljen megezáfolnunk,

* A Kaposvár- sz. balácsi postaut még ez év folytán csakugyan örömmünnepeit üli, a menyiben sáros idővel a diligence-okat nem kell többé 5 ló mellett 8 ökörrrel vontatni s az üres koczikat is emelni. A követ egyre hordják, és pedig a zseliczi bányából, Kisfaludról, hol két ezer öl vár a szállításra.

* Kaposvár-Öreglak-Boglár közt rövid idő mulva szorgalomkocsik járnak.

* Hozzánk érkezett tudósítás folytán m. Jankovich László ur bérbe fogja adni Somogy megyei birtokait.

* Monesholyen (Veszprém megye) feb. hó 22-én délelőtt 20—30 épület leégett; gyermekek játszottak gyufával, s majd egész helység áldozata lett, melynek lakosai úgy is — néhány családot kivéve — földhöz ragadt szegények.

Nyit postá.

F. J—nak, Bécs, Mindenek előtt szives köszönet ön megemlékezéséért. Levelében említett szikkeknek hasznát vesszük, s kérjük mielőbb a küldeményt. Röpítsen olykor egy egy levelet is felénk ott csak nincsenek szükösben az újdonságoknak? A lap meg van rendezve.

M. K. Gusztávnak Jánosháza: Hogy eddig nem kopogtat- tunk, tulajdonítsa elfoglaltságunknak. Egyébiránt még mindig van idő arra, hogy a multat helyrehozzuk, azért kérjük önt, vegye fel a tollat.

T. K—nak: Ön pedig tegye le a tollat.
T. V—nak: Köszönm megemlékezésed, s amásk is jónál fog; várom terhes leveledet.

P. G—nak: Rég el van számodra küldve a könyv; szorgalmazd a veszprémi sa. k. postahivatalnál. A most érke ott sem bever sokáig.

K. Gy—nek Pesten. Fogadd forró köszönetünket; hisszük ho y elfoglalt óráidból jót számunkra néhány percet! A lapot megrendeltük.

K. E—nek Mohácsos: Kaptam ön küldeményt? mért nem kapunk választ?

R. K. J—nek Rídzsán: Használókép A könyveket még elküldtük.

K. Sz. Miklósa, B. K—nak: Ritka vendég ön.

P. G—nak: Készen-e a mire kértetek? rövid időn magánle- velet kapsz.

R. F. I—nak, Pest: Irtnunk neki; a választ vagy 5, vagy mi rövid időn tudatjuk.

Cs—nek Pesten: Köszönjük a megemlékezést, későn jött a levél.

Kik a lapba hírdetéseket adnak, kérjük őket, a kiadóhoz forduljanak.

„Áldomás“: nagyon keserű lenne, nem isszuk ki, ha'd maradjon a pohárban.

„Vásárfa“: Jónni fog.

A Sís mellé: Köszönjük a jóakaratot; iparkodunk megér- demelni a bizalmat; üdvözölje P—öt Ádándon.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, marcz. 7. Időjárásunk folyton szép, európai hírű sárunk szem és tüdő rontó porrá változott, szorgalmas földművelő népünk mezőkre, hegyek- és kertekbe szédül; zöldel az egész róna, gyönyörködhetik a szem, a munkás embert vigasztalja és munkára ösztönzi a madarak kellemes csövegése, a pacsirták dala, uj borunk gyöngy szamatja, egy szóval, a földművelő ember boldognak érzehei magát; máskép van az a városi kereskedőnél, az üzletet vivő mesterembereknél, mely boldogul érzi magát a falusi köznép. annál nagyobb a panasz, minden üzlet pang, napról napra nagyobb alszegényedésnek nézünk elejébe; a tökepenzes nem ereszt ki semmi szín alatt pénzt, a pénz forgalom majdnem végkép megszűnt, a takarékpénztárban valamint más nyilvános pénzkölcsönző intézetekben folyvást tökéek félmondattak, a szükségét szenvedő közpolgár nem képes szarás százalék mellett sem pénzt kapni, vannak példáink, hogy egy 5—6 ezer forinttal bíró egyén nem volt képes a legnagyobb kamatra 1000 forintot kapni, hogy hitelozóit kielégítthesse, kénytelen volt szomorú szívvel látni vagyonának elárverezését, valóban szomorú a helyzet, a nyitott üzletek rendszeren üresen állnak, kinlevőséget a legnagyobb szigorral sem képes behajtani, a kereskedőnek ellenben pontosan kell kötelezettségeinek megfelelni, ha nem zárják üzletjét, ennek következtében a sok kereskedési bukás, melyet Rothschild testvéreket említhetünk fel. Utóbbi időben kevés gabona szállított be, nincs is semmire szükség. Marcius 6-án tartatott hetivásár következő árakat hagyott maga után, u. m.:

Nehéz buza 3 frt 80 kr.—4 frt 20 kr. Rozs 2 ft. 50 kr. Árpa 2—2 frt 50 kr. Zab 1 frt 65 kr. Kukoricza 2 frt 25—40 kr. Szóna mázsája 2 ft. Szalma 50 kr. Gyapju közönséges 80—90 frt, finom 100—110 ft. Méz lépes 14 ft. Tölgyfa öle 7 ft 50 kr. Bükk 8 frt 30 kr. Uj bor közönséges 3 frt 20 kr. Finom 4 frt. Pálinka szilva hordóstól 19 frt. Törköly 16 ft.

Kaposvár, marcz. 6. Az időben annyi változás van csak, hogy éjeken át nem fagy annyira, mint a legközelebb is; a napok oly szépek, mihöket a tavasztól várhatnánk. Jobb szeretnök, ha az éjszakák folyvást hűvösök maradnának, mert az a reményen is tul volna, ha valaki azt hinné, hogy a tavaszba bemegyünk fagy nélkül, — hideg éjszakák legalább nem engednék kihajtani a fákat, szőlőtöket, s így a gyümölcs- és szőlőtermés nem volna oly nagy bizonytalanságnak kitéve, mint jelenben; mindenesetre criticus idők. A szántás-vetés halad; ujra elkezdtek metszeni a szőlőket; más években ez majd hallatlan volt ily időszakban. A Hooibronkozás megbukott; elég volt egy évig sanyargatni a tökéket és szobot; nem szodés rá többet sógor!... Semmi élénkség az üzletekben; kereskedés, gabnaforgalom pang; a szép buza ára emelkedett néhány krt, melyet a gőzmalmokba szállítanak, mindenki iparkodik most öröltetni, mert félni lehet a sáros tavasztól; s ha a dologidő beáll, megszö- se eső malmokba nem örömmel küldi fogatját a gazda. A többi termékek nem keresettek, legfeljebb napi- s helyi szükségre. Kanizsai kereskedők által köttetett pár alku nagyobb gabna mennyiségre, — de mi ez Somogy kész és heverő termékeihez képest? A gyapjut oly csuf áron kérik, hogy a gazda már nem is meri kínálni. A kereskedői bukások még nincsenek befejezve; sok libeg a jelen és kétes jövő közt, mint Mahomed koporsója; fájdalom, hogy vannak napjainkban bukások, melyek a hitelozók kijátszására történnek; ezért osökkent kint a hitel!... Eleségár: Buza 3 frt 30—50 kr. Rozs 2 frt 20 kr. Kukoricza 1 frt 60 kr. Zab 1 frt 15 kr. Hajdina 1 frt 70 kr. Egy- zaák burgonya 1 frt 40 kr. Egy itezo zsir 60 kr. Egy font szalonna 44 kr. 6 tojás 10 kr. Egy pulyka 2 frt 40 kr. Egy kövér lud 2—2 frt 70 kr. Egy pár csirke 46—50 kr. Egy mázsa szóna 1 frt 20—40 kr. Egy szokér szalma 2—3 frt. Egy öl fa 7—8 frt. (m. p.)

Nyiltér.

Wajdits Mária

és

Neiszidler János

magukat mint jegyesek ajánlják.

Alulírottak ajánlják a t. cz. közönségnek ujonnan felszerelt
fűszer-, festék-, anyagszerek,
papír, bor, csemege, norinbergi és dlszárak
KERESKEDÉSÖKET,
 ugyszinte a vidéki megrendelések jutányos és pontos teljesítését.

Kaposvárott, Főutca 209. sz. a. urodalmi házban.

Jakab és Rohrer,
 (ezelőtt Socher Ferencz).

[2-1]

Friss vetőmagvak u. m.

Lóhere, valódi francia luczerna.
 Lóhere, stájer vörös.
 Réti here, fehér hollandi.
 Perje, (Reygras) angol s francia.
 Baltaczim, (Espaceet).
 Czukor- s takarmány-czékla-répa.
 Tarlórépa, fehér kerek.
 Bükköny s mohar.
 Mezei komacsin, (Tímoteusgras).
 Akácza, s különféle erdei famagvak.
 Kerti veteménymagvak.

Továbbá:

Marmarosi marhasó, fekete.
 Tengeri marhasó, vörös.
 Paraffin koci- s gépkenős.
 Angolna, sardina s más különféle halak.
 Sajtok, strachino, parnazán, ementali, groyi, schwarzenbergi sat., jó minőségben s jutányos áron kaphatók:

Fesselhofer József kereskedésében,

(a városház-épületben) N.-Kanizsán.

[6-3]

[4-4]

Allerneueste

Grosse Geldverloosung

von 2 Millionen 400,000 Mark,

in welcher nur Gewinne gezogen werden,
 garantirt von der freien Stadt Hamburg.

Ein	Original-Loos kostet	2 Rthr. Pr. Crt.
Ein halbes	" " "	1 " " "
Zwei viertel	" " kosten	1 " " "
Vier achtel	" " "	1 " " "

Unter 19,700 Gewinnen befinden sich Haupttreffer von Mark 200,000
 100,000, 50,000, 30,000, 20,000, 15,000, 8-mal 10,000, 2-mal
 8000, 2-mal 6000, 4-mal 5000, 8-mal 4000, 18-mal 3000, 50-mal
 2000, 6-mal 1500, 6-mal 1200, 106-mal 1000, 106-mal 500 etc.

Beginn der Ziehung am 18. dieses Monats.

Kein anderes Staats-Unternehmen bietet bei gleicher Solidität und bei
 einer verhältnismässig kleinen Einlage so grosse Chancen dar.

Unter meiner in weitester Ferne bekannten und allgemein belieb-
 ten Geschäfts-Devise:

„Gottes Segen bei Cohn!“

wurde im verflossenen Jahre am 2. Mai zum 17. Male und am 25. Juli
 zum 18. Male das grösste Loos, so wie in den letzten 3 Monaten 2 Mal
 der grösste Hauptgewinn bei mir gewonnen.

Auswärtige Aufträge mit Rimessen selbst nach den entferntesten Ge-
 genden, führe ich prompt und verschwiegen aus, und sende ämtliche
 Ziehunglisten und Gewinnelder sofort nach Entscheidung zu.

Laz. Sams. Cohn, Banquier in Hamburg.

Kész pénz.

Földbirtokosok és gyártulajdonosok, községek, testületek és
 magányzók, kik elégséges biztosíték mellett, kölcsönt kívánnak fel-
 venni, igen kedvező feltételek alatt, kész tőkét felvehetnek.

Bérmentes felszólításokra közelebb tudósítást adnak,

Frimont Henrik és nemes Angeli József

Bécsben, Wandl szállódában 149. ajtó. [4-3]

LAJPNIK EMÁNUEL

kaposvári kávé

ajánja magát a t. cz. közönség szives figyelmébe, következőkre nézve:

Mind a nála megjelenő helybeli és vidéki számos vendég, mind Somogy és a
 szomszéd megyékben terjedt ismerettség és levelezési körénél fogva, azon kol-
 lemes helyzetben van: hogy a t. cz. nagy közönségnek szolgálatára lehet ingatlan
 földbirtokok, házak szerzése, cserélése, eladása- vagy haszonbérbe szerzése-
 ben. Biztos tudomással szolgál vételre eladásra, legyen az erdő, őlfa, göből,
 lovak, gyapju, juh, sertvés, eleség, takarmány, épületfa, gépek, bor,
 igavonó szarvasmarhák vagy bármely az üzlet, kereskedés és gazdaság köré-
 ben előforduló tárgy. Szerez vételre, eladásra állam- iparpapír és sorajegy-
 ket, s mindezt parányi díjért.

Azért felkéri egész tisztelettel fentnevezett mindazokat, kik bármely tárgyat
 venni, eladni, cserélni vagy haszonbérben birni kívánnak, magyar vagy német
 nyelven irt, s bérmentesített levelekkel hozzá forduljanak. Hol kell, a szigorú
 titoktartásról biztosítanak az illetők. (3-3)

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan
 irtószer

patkányok, egerek, poloskák és
 svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. cz. közönség figyel-
 mébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált irtószerének
 sikere felül képes, ugy magánosok, mint államható-
 ságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni,
 minélfogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél.

Ára egy bádogszelencének, mely Riess Guttmann névpécsettél van ellát-
 va, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr. o. é.

30 [24-12] RIESS GUTTMANN, vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Wajdits József könyvkereskedésében

Nagy-Kanizsán

kaphatók mindennemű levélpapírok, a legfinomabb író- és rajzszerék,
 ugy szinte elfogadtatik a divatba jött s névvel ellátott jeligés levelek s
 látogatójegyek legesinosb modorban készítése, melyek az alább látható
 jegyzék szerint a legpontosabban teljesítetnek.

Arjegyzék.

Levélpapírok 8-ad rétbén.		Levélpapírok 4-ed rétbén.	
100 drb.	fehér, egyszerűen fénytve, frt. kr.	100 drb.	fehér fénytve . . . . . 2 --
	borítékkal és nővvel ellátva		rovatos 2 10
	csak 1 50		fénytve 2 50
	fehér rovatós (gerippt) 1 60		kék fénytve 2 60
	fehér fénytve 1 70		fehér duplán fénytve 2 90
	kék fénytve 1 70		fehér rovatozott 2 80
	fehér duplán fénytve (dop- pelt satinirt) 1 80		kék vonalozott 2 80
	kék duplán fénytve 1 80		fehér rovatós . . . . . 3 --
	fehér vonalozott 1 80		kék rovatós . . . . . 3 --
	kék vonalozott 1 80		fehér koczkázott 3 40
	fehér rovatós . . . . . 2 --		kék koczkázott 3 40
	kék rovatós . . . . . 2 --		fehér, arany metszéssel 3 50
	fehér rovatós arany metsz. 2 20		különféle színekkel 3 50
	kék koczkázott 2 20		különf. színekkel rovatozva 3 50
	fehér rovatós arany metsz. 2 50		
	különf. színekkel (colour) 2 50		100 db látogatójegy duplán fénytve 1 frt. 30 kr.
	rovatos 2 80		Levélpapírosmegrendelőknék csak 1 frt.

Ezeket kívül számadásokra, szállítólevelekre, receptekre való nyomtatások leh-tő legol-sóbbért
 elfogadtatnak és pontosan teljesítetnek.

Szinte

Író- és rajzszerkereskedésében

Nagy-Kanizsán, egy több mására terjedő finom fekete író- és másoló-
 tintaszállítmány érkezett, mely különösen irodák számára ajánlható.

Középszerű fekete tinta:

1 kis üveg 8 kr., 1 középszerű üveg 12 kr., és 1 nagy üveg 18 kr. o. é.

Valódi külföldi Alizarin-tinta:

1 kis üveg 18 kr., 1 középszerű üveg 30 kr. és 1 nagy üveg 50 kr.

Másoló tinta nagyobb irodák és kereskedések számára:

1 nagy üveg 50 kr., valódi angol 1 frt. 30 kr. o. é.

Valódi carmin-tinta:

1 kis üveg 25 kr., nagyobb 35 k., extra-carmin 60 k., kék v. zöld 40 k.

Bélyegnyomó kék festék kereskedések, gazdasági- vagy községi irodák
 számára: 1 üveg 50 kr. o. é.

Ugyszinte kaphatók a fentnevezett kereskedésben:

Ügyvédi meghatalmazások,

melyekből 100 db 1 frt., 1000 db pedig 9 forintért bárhová posta útján
 is szállítatik.

Továbbá a jegyzőhivatalok számára készen kaphatók:

**Kötelezvények, Keresetlevelek, Bizonyítványok, Örök-
 eladási szerződések, Öröklevelek stb.**

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tőr egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

A gazdasági kerületekről.

A gazdasági kerületek nemcsak a gazdasági egyesületekre, de közvetlen az egyes gazdákra is jótékony hatással lennének: a kerületek hasznossága leginkább egyes gazdák szükségének elemezéséből tűnik ki, mert ha a gazdák bajain mindjárt segít a kerület, akkor életre való, ha nem, úgy haszontalan utána sovárgni: elemeznünk kell tehát a gazdák szükségét, mely kissé unalmas, nagy részben mindennapias dolog, de azért leírom ez iránti nézeteimet fővonásaiban.

Első szükség minden gazdánál a tudományos kiképezés az okszerű gazdaságban.

A tudományt ugyan mindenki magánszorgalommal is megszerezheti, de társulatok által jobban terjed az; eszmecsere, verseny, kitüntetés, mindannyi módok levén a tudomány terjesztésére. Egy fiatal gazdának, kit szerénysége talán örökre tiltott volna az egyesületi gyűlésen fellépni, pompás előadása valamely jól választott gazdasági tárgyban hosszú időre megalapíthatja a szorgalmas tanulás némes ösztönét egy egész vidéken.

Ehhez járulnak még az anyagi tekintetek. Tuboly Victor ur felhossa, hogy 5—10 faluban sincs egy ujság, és bizonyosan könyvtár sem létezik: nem is lehet ez másképp, birtokaink nagy részben nem nagy terjedelműek, és nem is legjobbak, ellenben a közadói és kezelési költségek pontos felszámítás szerint minden gazdaságnál felmennek holdankint 6—10 ftra, temérdek pénzt kell tehát bevennünk, míg az

első fillért magunkénak mondhatjuk; ennél fogva nem csoda, ha még a legszentebb célra sem áldozhatunk bő kézzel, mind ehhez járul a közlekedési eszközök legyőzhetetlen nehézsége; de mit egyes gazda nem tehet, megteheti azt 10—15 gazda egyesített erővel; felállíthatnak olvasó kört; felfogadhatnak közös szolgát, ki által maguk és a közel fekvő város közt folytonos összeköttetést létesítvén, némül kényelemmel élvezhetik a tudomány szülte örömeiket; már maga ezen egy tekintet megérdemlé a gazdasági kerületek felállítását.

A tudomány azonban magában véve, kivált a gazdasági téren, még nem végezél; értéke növekedik gyümölcsözés által a gyakorlati téren; vizsgáljuk tehát e részben is a kerületek fontosságát.

Gyakorlati téren minden gazdánál főszükség a jó cselédség.

Mondani lehetne, mindennapias dolog, minnek ezt felhozni, gondoskodjék mindenki cselédjéről maga; de nem áll egészben ezen állítás. A cselédség képezi hazánkban a legszükségesebb, legerősebb, legszámosabb munkás osztályt; a munkás osztály minden országban nagy, és naponkint növekedő közfigyelmet gerjeszt maga iránt.

Nálunk a cselédség megjelölés ellátásában részeseül, maga a család főmunkája biztosítja az egész család élelmét, ezenfölül élvezi sok helyen az adómentességet, mert azt nagyrésztben a gazdák fizetik helyette.

És mégis mindenütt elégtelenség a cse-

lédségnél; elégtelenség a gazdánál, vizsgáljuk okait.

Első kétségtelenül a nevelés hiánya. Sajátos dolog, de úgy van, mindegyik gazdák képzett erkölcsös cselédet ohajt, de nevelésük-ről kevesen gondoskodnak — ösztönzés, csekély jutalmazás, a jól tanuló gyermekek olykor megvendéglése, pusztákon bár más foglalatossággal összekötve tanítók tartása sokat tenne a téren, de mivel egyesek részéről kevés vagy semmi sem történik, ezen ügy felkarolása is a kerületek munkásságára várakozik: egy jó példa ösztönt fogna adni e részben az egész kerületnek.

Második a cselédség nem ismerése. A gazda a felfogadott cselédet rendszeresen nem ismeri, e tekintetben az ajánló levelek nem segítenek, és noha a feladat megoldása nehéz, és egész mértékben alig létesíthető, mégis a gazdának időnkénti összejövetele már maga nagy erkölcsi hatással lenne a cselédségre, és kétségtelenül eszközölné, hogy czigéres gonosztevők a kerületben maradni, sőt gyakran még pártolásban is részesülni nem fognának.

Harmadik a jó rendtartás egyformaságának hiánya.

A hány ház, annyi szokás, és a cselédek természeti bölcsességöknél fogva mindig a teendő minimumát választják: tisztaság, takarékoság, cselészerű etetés, marhakímélés és más mindennapi aprólékos tárgyban, megfeszített erélyesség kívánatik, a szokottnál jobb rend behozatalára és fenntartására, de egyesek törekvése keveset használ, csak általános jó

TÁRCZA.

Nőmhöz.

Mért szeretlek olyan lángolással,
Melyben összehamvad a salak —
S érzeményim tiszta színaránya
Az, mi benne fénylve megmarad?

Bár onyim vagy, a hiteskü s a szív
Érzeményo összeköt veled
Évek óta . . . mért szeretlek oly hön
A miként tán sonki nem szeret?

Azt a rózsaláncot — mely szívünket
Összefűzte válthatatlanul —
Mért örölen elszakítani, tépni
Zord időnk, mely mindent összedul?

Más dicsérje a szem égi fényét,
Mely a szívbe lángaugárt lövell, —
Melytől újra éled, újra lángol
A kihalt, kihült fagyos kebel.

Hadd dicsérje más a rózsakertet,
Mely virulva ott van arczodon
— Mint remekje a nagy ősarónek,
Mely igazvo bájkörödbe von.

A ki nem tud föl — magasba szállni:
Am dicsérje kedves ajkadat,
Melyen — hogyha szólsz — a szellemeknek
Szóvirága édesen fakad.

En — ki szinte érzem o szemeknek
Lángaugárt, és szívem felett
Mennyet értek, melynek angyalaul
Hü szerelmed áldva száll, lebeg.

En, kit rózsá arczod szép virági
Illatozva lengenek körül,
Égi üdvöt hintve életemre,
Melytől a szív lángra gyul s hovül.

En — ki hallom ajkaidról e szót:
„Hön szeretlek“ s áldva érzem,
Hogy szavadban már e földön égi
Üdv patakja csergedez nekem:

Nem dicsérem a szemek sugárit
— Mert kialszik az, mi földi láng,
Fényt veszt a szem, ha majd idővel
Évek sulya száll nyomasztva ránk.

Nem dicsérem arczod rózsakertét,
— Mert lehull, lehorvad a virág.
Visszavárja azt az őserő, mely
Mindent — a mi földi, kölcsön ad.

Bár a földi üdv ölébe ringat
— Nem dicsérem kedves ajkadat.
Jól tudom, hogy egykor szóvirága
Elhal, s uj helyette nem fakad.

Azt dicsérom csak, mi benne égi,
És miként nagy Istenünk: örök!
Melyet a sir eltemetni nem bír —
S ól, ha bár a szív már megtörött.

Hü szívednek tiszta — hő szerelme
Az, mi engem áldva üdvözít,
Mint a tengor: vész s viharban hozza
Földszinéro drága gyöngyeit.

Tiszta tengor a szív, drága gyöngye
Mély ölében gazdagon teret,
Minden gyöngye: szent üdvért, hasáért
S értem égő tiszta érzélem.

Leleked az, mi elbűvölve hat rám,
Lángra gyújtja azt a szép s nemes!
Kincsö — a mi gazdagítja — égi,
Föld porában kincset nem keres.

Drága banya lélek és szív nálad . . .
Ott találok én a kincseket,
Melyeket — ha birjuk — sors haragja
Nem rabol meg, sírba nem tomet.

Leleked égi szikra, s én o lelket
Évről évre jobban ismerem,
És belőle uj erőt merítve
Lángolóbbá lesz a szerelem.

Hön szeretlek, lélek és szív az, mi
Kellemével elbűvölt, emel . . .
Hogyha a sír éjjelében érzünk:
Ott is érted ég e hü kebel. PAP GÁBOR.

Uti rajzok.

(Folytatás.)

Innsbruck és környéke.

Nincs a világon talán több oly békés természetű hegyi nép, mint a steyer és a tirol. Hegyes táj lakói általában kaland s harozvágyók, és főleg függetlenségre törekvők szoktak lenni . . .

A maroknyi montenegróiakat maig sem tudta leigázni a török, — Cirkassianban, az Elborus hegy vidékén mindekkoráig szabadok a cserkeszek a tulnyomó orosz erő ellen, jóllehet élet-halál — tusa árán. — A görögök e század elején vitták ki önállóságukat. — A boldog schweicziak már rég oly jeles köztársaságot alkotának, hogy ennek kantonjai idomára lőnek

rendtartás emelheti fel a gazdaság virágzását, biztosíthatja az egyszer kivívott sikert.

(Végo köv.)

Egy falusi gazda.

A Balatoni révész.

A mit Vas Gereben irt a bakancsosról, sokkal találóbban el lehet mondani a balatoni révészről.

Nem hogy a huszár, de a provinciális naplopó után is annyira áll mint az ég a földtől. A naplopó után jöhet akkor itt is még egy határ rongyos nadrág szakadt csizma száz darabból álló ködmeny huszféle szint-játszó dolmány; ezek után egy nagy 0, — s csak ezután jön a révész.

Sajátságos teremtményei az Istennek.

Ha valamelyik urasági csósz előtt lopva leetetik a bükkönyös zabot, vagy kukoriczát, megugrik, s beáll révésznek.

Az a cseléd, a melyik nem szereti, ha nyáron kétféle meleg is izzasztja — a nap s a munkáé, — ott hagyja a kapanyelet, s lesz belőle révész.

A kinek nem elég, ha napjában két itezo bort kereshet, sőt torkát örömmel kölcsönöznél át csapnak, — felüt révésznek, jól tudván; mihielyt a hajó révbe ér, itt mindig nyitva áll a korcsmaajtó!

Ki már kikopott a majorokból; minden gazdaságból, s nagy hűsége és szorgalmáért a sorstól ludpásztorrá promoteáltatott, — ott hagyja e tisztas állást, hogy révész lehessen.

Mindannyinak édes remény az, hogy habár meg kell is fogni az evezőlapátot, az uraságotól nyert jó conventiókért, — legalább — úgy dolgozik!

S ez valóban könnyebb, mint egész napon át kaszálni, kazalozni, kapálni, kivált ha a torokra gyakran hull a boresó is, a jámbor utasoknak vagy önkéntes, vagy néha önkéntelemek adományából.

Ha nem láttad még, hogy a csizma sarkát szeg helyett mint ragasztják kóczmazaggal a a szárhoz, itt láthatod?!

Ha nem láttál vörös, sárga, kék, hamvas, fekete posztó foltokkal nyakon vágott ködment; birkabőr darabokkal illusztrált posztódolmányt, s olyan nadrágot, melynek bélése a napszínre kívánczozott, — itt láthatsz gyakorta?!

Isten mentsen bárkinek is szemére lobbantani szegénységét, — de midőn valaki olyan évbért kap, hogy abból illőleg ruházódhatik a

mindennapi élelmen kívül; midőn a ruhára való bolt helyett a korcsmába vándorol, s fehér vászon, fekete nadrág helyett a gyomrot öltözteti fehér és fekete borral; midőn a rongyosságot az élehetlenség, dológkerülés, iszákosság okozák, — ily embereket bátran érhet a szó.

Van itt is — elvéte — jóra való, takarékos, becsületes ember, de ez fehér holló, silyennek ismerjük Révész Pistát, a szántódi kormányost, ki meghalt öregapjától vette át a kormányrudat; itt halt meg atyja, itt hal meg maga s tán gyermeke is becsület és jó névben. Kedvenceze ő az utasoknak, s a fürdői saison alatt Fűredről átránduló vendégkoszorúnak egyformán.

Ilyennek szeretem én látni a révészt.

Rábizhatod tárczádat; megiszsa a bort, de soha sem részeg; ha menni akarsz a hajón, kész az első szóra, engedelmes; mert ismeri állását; becsületes, mert így halt meg apja is s megakarja szolgálni évi fizetését. Nem vakmerő a vésszel szemközt, de nyugadt, s bátor, s nem gyáva, ha a hullámok nem csak a hajó oldalát verik, de a hajón is átcsapnak. Erre rábizhatod magadat, mert úgy ismeri a Balaton természetét, szokásait, mint a jó anya gyermekét; ritkaság is e nemben egy Révész Pista!

Menjünk a Balaton felé, természetes, azon szándékkal, hogy át is megyünk, mert épen sürgős dolgunk van Zala- vagy Veszprémben.

Sürgős dolog!

Akkor először meg kell alkudni az idővel, másodsor kedvezni a révészeknek; mert bizony a parton csöppentünk.

Itt vagyunk a révben; a hajó kikötve, azonban nem látsz körülte egy embert sem.

Öt legény bent ül a korcsmapadon órák óta.

Egyik rossz csizmaszárán trilláz ujjával különbféle nótákat!

A másik nagy somfabotot dörgöl az asztalon mutató ujjához; utánozza a nagy bruggót.

Azon gondolkodik a harmadik, mikor jön el már az az áldott ósz, midőn minden hajókikötés után két-három legény bedobja magát a szőlő gyepün, s a hast jól megrakja érett szőlővel, melyet más kapált, melyért más izzadt.

Másik ketteje óriásokat ásít, s hallgatja a kocszörgést; hoz e a sors oly utast, ki az első szóra tárczájához nyul?

Épen itt jön egy, a révészeket hajszoja, — hallgassuk csak!

Legények! mehetünk-e? sürgős dolgom van.

— Majd csak menjünk uram, hát!

— De mi hamarabb! mert hát, ha szól támad, s itt ülök.

— A „hamar“ uram a kovácsnál van, — szól az egyik léhűtő, s oly éles pillantást vet zsebed felé, hogy megfordul benne az 1 frtos! A többi leüti fejét a fenyőpadra, mintha javában álmodnék; de hogy alusznak, nagyon is ébren várják a jó szerencsét, melyre egyik társok már szemet vetett.

— Száz szónak is egy a vége, vigyetek, mert tovább nem várok; szól szegény utas türelmetlenül.

— No majd elmenjünk, hát! — felel az alakot öltött restség.

— S miért nem azonnal?

— Mert szél fuj uram, borzas a Balaton; — s elkezd dörzsölgetni pofaszakállát, mig egyik szeme kint tévedez a víz felett.

Akkora szél sincs, mint milyet buzát szórni kérünk.

Most már nincs más mód, vagy megpukkannod mérgebben, s felkiáltani: „panaszt teszek az uraságnál,“ — vagy kiczibálni az 1 frtos bankjegyet zsebedből.

Ez utolsó esetben azonnal mozgásban van mind az öt legény, — az első szóra izegnek-mozognak az igaz, de kín nézni őket.

Valahára elhagyják a korcsmát, s oly lassan mennek a hajóállás felé, hogy a teknősbéka hozzájuk képest angol paripa.

Berakodnak, ha ittak, jó kedvvel; ha nem, oly duzzogva, löcs, srágladobálás közt, szinte kedved volna visszamaradni.

Sokszor megesik, mire egész czeremoniával neki készülnek, — megjön a szél, s várhatsz egy-két napot, vagy mehetsz kerülőnek kocsin.

Még a hajóhúzásban is nagy különbség van; ha kedvvel dolgoznak, hamar révbe jutsz, midőn különben a vizen megöl az unalom.

Ily emberekre bizod életedet; az az egy hit ad nyugalmat: feletted van az Isten.

Ezért nem szeretek én a Balatonon utazni, ha csak Révész Pista nem szállít; s ezért nem szeretnek mások is

Szóval: ha a vizen akarsz, s pedig hamar átjutni, — áldjon vagy verjen sors keze, itt fizetned, vagy várnod kell! ROBOZ.

alapítva a híres éjszak-amerikai egyesült államok. — Nagy Napoleon büszke sasai nem egyszer hajolának meg — pedig épen dicskorának tetőpontján — a spanyol guerilla harcban a Pyrennek bérezei között. — Az egész világ bámulatát méltán kiérdemelt francia zuávok alapmagvát, — a forró Afrika Hold hegységei közt élő vad turkusok barna fiai képzék. — Az egyesülendő Olaszország négy évvel ezelőtt Piemont havasaira tűz föl a szabadság zászlóját III. Napoleon titkos mosolya mellett . . . . A minden nemzetek legnemesbike, — de a fondor diplomatia által legaljasabban sértett lengyel — annyi történelmi hasonlatosság van ez, és a magyar közt! . . . — a Kárpátok éjszaki sziklái védelme alatt kezdé meg alig másfél hava kétségbeesett szabadság harozát, a minden jog s fölvilágosultság szivtelen hóhérja, — a méltán gyűlölt, utált, boreási jeges medve — az orosz ellen! . . .

Ázsiában a rabló vadcsordák, — s a finoman fosztogató, önző angolok ellen mai napig is fűntarták függetlenségüket a vitéz Afghankok, az óriás Hymalaya hegy délnyugoti lakói. — Szóval minden, de különösen hegyi népeknek van legszebb históriájok, — csupán a steyer és tirolnak nincs. Az elsőnek épen semmi mind-ekkorig, — a másodiknak némi csekélyt Hofer András, — a korcsmárosból avancirozott népevezér — szerzett a francia háboru alkalmával, század elején.

Innsbruck a tágas, kies Innvölgyben fekszik, hasonlevü folyótól két rész- ó és új városra osztva; mintegy 15 ezernyi lakossal.

Két dolog tűnt föl nekem itt leginkább: egyik, hogy a vendéglők olesóságuk daczára mind aranyos czéget viselnek jobbadán; — „arany sas,“ „arany csillag,“ „arany tető,“ ez egyik a legrégiebbek közül, „arany nap“ — kivéve a „hotel d'Autriche“-t, „vendéglő Austriához,“ erre még a jámbor innsbruckiak sem merték ráfogni, hogy aranyos; — második, hogy a nép mint politika, de különösen vallási tekintetben nemis csak elfogult hanem bigót, e mellett igen tiszta, barátságos és jószívű. Ennyi megelégedést, annyi harangozást, s annyi imádságot sehol láttam, se nem hallottam, mint itt.

Innsbruck festői szép fekvését méginkább emelik a roppant hegyek, melyek körítik, különösen nagyszerűek éjszokról a város tövében emelkedő „Solstein,“ „Brandjoch,“ „Frauhüt,“ „Hohen-Sattel,“ mind 9,000 lábön fölü, s így jóval magasabbak, mint hazánk legnagyobb Kárpát béreze, a lomniczi csucs. — Délről a „Patscherkofl,“ „Nockspitz“ és „Waldraster-pitz.“

Innsbruckban leginkább megtekintésre méltó a francziskánus vagy udvari templom — a 16-ik század építészeti modorának hű kinyomata — jeles benne a Sarcophag, egy 24 élet-nagyságu személyzetet ábrázoló siremlék, továbbá a bemenetnél balra Hofer András gyönyörű emlékszobra.

A museum vagy Ferdinandeum, sok nevezetes, főkép főtészeti tárgyakkal bővelkedik, leginkább olasz maestróktól. Továbbá az ugynevezett „Radecky Album“ föltűnt előttem Jellachich és Schlick tábornokok beleirt jel-

mondata, különösen ez utóbbi: „Wohl überdacht, rasch ausgeführt, das Uebrige findet sich?! . . .“

A város déli részén az 1765-ben emelt roppant diadalkapu méltán mesterműnek mondható; ettől nem messzire fekszik a gazdag prämonstráti apátság ó izlésű templomával, melynek belsejében látható herceg Hohenlohe díszes siremléke — ő 48-ig nagyváradi nagy prépost volt, s akkor menekült ide, mint a sirirat mondja: „— — — verdrängt von seinem Sitze durch die Ereignisse des J. 1848; — Trost und Ruhe suchte in Tirol, dem Lande des alten Glaubens“ — — — kiszorítottván székhelyéről a 48-ik év eseményei által; — vigaszt és nyugalmat keresé Tirolban, az ő hit honában. — No már annyi áll, hogyha valaki csakugyan ily járásban van, az találóbb helyre nem mehet széles e világban, mint Tirolba . . .

A zárdától néhány peroznyi távolságra van délre az Isel hegye, nevezetes az 1809-ben itt legelkeseredettebben dühöngő harcokról a francziák és tirolok közt, a 8 ezeren fölü elesettek tetemei a hegy már fenyővel benőtt lejtőin takarítvák el jobbadán, emléköket számos kisebb nagyobb kereszt jelöli. Sajátságos látvány, — ordóban temető.

Ugyanezen hegy keleti részén emelkedik, még a 13-ik században épült Ambras nevű kastély s most császári kéjlak, elragadó szép kilátással az Innvölgyre. A kastélyban igen érdekes kép- és régiséggyűjtemény látható.

(Folytatjuk.)

NEMETH KÁROLY.

Pesti levelek.

XVIII.

(Márczius 10-én.)

(A caramboleok tekeasztalon s vízen. „Ferdinánd“ és „Szent István“ ölelkezése. Szertegomnál 150 hajó, 200 kapitány. Vagyon és emberélet. Há sártozkodás. Elfogás és befogás. A hatóságok beavatkozása. Szordahelyi Kálmán új naplappja, a „Szinházi látcső“.)

(R. F. I.) Eddig főleg csak a tekeasztalon voltak szokásban a caramboleok, — ámbár utozán stb. is carambolirozunk néha, — most azonban már a gőzhajók is kezdik megint a veszedelmessé válható játékot, a mely néha a partiet is bevégesheti, monnyiben t. i. a hajón levők életmészt örökre elolthatja.

Ily caramboleot játszott legközelebb a cs. k. szabadalmazott dunagőzhajózási társulat „Ferdinánd“ gőzöse Szertegomnál, a magyar társaság „Szent István“jával, a mely játék szomorú véget ért volna, ha az utóbbi hajó ügyes kormányosa rögtön nem ad más irányt járművének. Ezen gyors fordulatnak lehet köszönni, hogy nagy szerencsétlenség nem történt s csupán „Szent István“ fődélzete karfáit tördelé össze „Ferdinand“ ormányával.

Már most persze azt lehet kérdezni, vajjon mi-ből eredt ezen carambole?

A szab. gőzhajózási társulatnak van 150 hajója és vagy 200 kapitánya. Igaz ugyan, mikép meglehet, hogy e kétszáz kapitány nem mind oly ügyes, minőnek a szó szoros értelmében kellene lenniök a kapitányoknak, kikre annyi vagyon és emberélet is van bízva, azonban oly fölülte nagy ügyesség kell ahhoz, hogy a hajó világos nappal, eléggé széles területen össze ne ütközzék a másikkal?

Más itt a bökkenő.

A gőzhajótársaság kapitányai szeretnek házsártoskodni, és „elfogni“ a magyar hajókat, hogy megmutassák, mikép mégis csak ők a legények a gáton, és ilyenkor történik a baj.

Az „elfogni“ szó hajós kifejezés és nem tesz egyebet, mint az előbb indult s elől járó hajót utolérni, majd elhagyni.

Csak hogy ily manővereket végezzenek az illetők akkor midőn emberélet nem forog szóban, különben az elfogás befogással változhatik át, mert a hatóságnak valóban kötelessége volna ily esetekben szigorú vizsgálatot hajtani véghez, és a vétkest koményen megbüntetni.

„Kübeck“ esete és „Ferdinánd“ caramboleja „Szent István“nal nagyon elriasztá a közönséget a hajózástól, úgy hogy most mindenki félvén gőzösré szállni, a vasutrá siet.

Ezen legújabb malheurön kívül, a mely kétségkívül kellemetlen hatást okozott nálunk, legnagyobb zajt csinált e napokban a Szordahelyi Kálmán szerkesztése alatt apriltól kezdve, „Szinházi látcső“ czim alatt naponkint megjelenendő ugynevezett színházi lap programja.

Ebben az mondatik, mikép ezen lapnak a közönségre nézve az lesz főfelnyo, hogy mind a nemzeti mind a budai népszínház színlapjait közlendi, és e mellett még egyéb érdekes olvasmányt is nyújtand.

Az „Ország“ felszólalt e tárgyban, és azt monda: kár a közönséget zsarolni, és e lap tartására erőszakolni, midőn eddig olcsóbb áron kapta a színlapokat.

E felszólalásnak az lön következménye, hogy Szordahelyi Kálmán kijelenti: mikép jövőre is szolgál színlappal annak a kinek tetszik, még pedig a régi áron, felvilágosítván egyszersmind a közönséget, hogy azok a kik eddig a nemzeti és budai színházak színlapjait tarták, a „Szinházi látcső“ben két forinttal olcsóbban jutandnak e cédulákhoz.

A baj — ha így áll a dolog — nem oly nagy mint minőnek egyelőre látszott, — de csak ezen oldalról, mert én más oldalon csakugyan látok bajt, a mely pedig nem nélkülözi az alapot.

Ugyanis először: Nem tartom meggyeztethetőnek a színész pályájával napilap szerkesztését, mert tudom, hogy mind a színészet mind a szerkesztés, ha az illető kellően akar akármelyiknek megfelelni, sok minden időt igénybe vesz, és így attól lehet tartani, hogy Szordahelyi vagy minden erejét a színészetre fordítandja ezentul is, és a lap foglalkozásának csak másodrendű tárgya leendő, — vagy hogy egészen neki fekszik majd a lapnak, a mi bizonyára csak a színészet rovására fog történhetni; mert hiába, csakugyan áll a régi közmondás: „két urnak egyszerre nem lehet szolgálni.“

Ezen aggodalmamra azon megjegyzést tetto valaki, hogy majd más viendia lap szerkesztését, és így ez Szordahelyi legkövesebb idejét sem vonandja el a színészettől.

Csak hogy ez esetben mystificatio az egész, mert ekkor bátran állhatna a „Szinházi látcső“n bárki más neve is mint szerkesztő.

A második körülmény, melynél fogva e vállalatot, azon célra nézve, mely általa elérteni szándokoltatik, gyakorlatiatlannak, sőt magára a nemzeti színházra ha nem is károsnak, hátrányosnak tartom, ez:

Eddig többnyire minden kereskedésben látható volt a színlap, és akár hány ember, kinek különben talán eszébe se jutott volna, elment a színházba, mert alkalmaslag meglátta, minő darabot adnak.

Mi fog történni jövőre?

A kereskedők vagy a színlapra előfizetendnek ezentul is mint eddig, és így nem szaporítandják — a színlapok kedvéért — a „Szinházi látcső“ előzetőinek számát, pedig ez is volt egy czél, ha ugyan nem akart ugynevezett fogás lenni, — vagy a „Szinházi látcső“vet rendelendik meg, mely esotben a színházi előadások kevesebbé fognak köz tudomásra jutni mint eddig, mert a lap legfőlebb az asztalokon heverend, míg a színlapok rendezésen feltűnő helyen függetek eddig, hol a boltokban megforduló közönségnek akaratlanul is szemébe ötlének.

Ha az utóbbi bajok is csak képzelt bajok, azon bizonyára senki sem fog inkább örülni mint én.

Böhönyei levelek.

(Márczius 7-én.)

I.

Tisztelt szerkesztő ur! No végre valahára a sok mindenből kivergödtem, s most egy kevesse szabad lélekzettel pusztíthatom a levegőt; mert valóban annyi minden nyomta vállamat, azt gondoltam meg kell görnyedni miattok — de meg is ragadom e kínáló alkalmat, hogy így a szóadást — ha bár kissé késősen — még is részemről meleg érzellemmel tetto váltsam.

A sors — e jó fuvaros — gyors kocsiján Somogyba hajtattott velem; mondhatom döcögős volt az ut, de még is szép emlékeim, miket viruló napok szöttek, minden fájót felejtetni késznek, mert sok a küzdés napjainkban, helyzetünket tekintve, hasonló a tarisznyához (kissé furcsa kép, de sok igazságot rejt), hányják, vetik, hol a sráglyán — s néha a ló fején találja fel magát — s csak akkor fogadják mosolygó nyájas arczok — ha tele van, ... küzd a gazda, izzad, fárad — s fáradsága gyöngyöt a világ apró pénzzel fizeti — pedig minő drágák ome gyöngyök! s az irigység még is sokszor tapadó lábakkal semmit meg... de hagyjuk e fejtegetést, s ne essünk kétségbe; inkább menjünk ki a szabadba, fel arra a magas hegyre, honnét egyedül a messzo multa lehet visszatekinteni!

A mult, a mult! — egy szépen feldiszfitt rom! S még is mily jólesik azokról gondolkodni, mik elmultak!

Hogy is mult el a farsang?

Igen furcsa kérdés, s így reája felelni roppant nehéz.

Hogyan?

Minden szív a maga körében egy kis történet, melynek nyomtatványait csak maga a szerző ismeri, nem adott az ég látnoki tohetséget, melylyel sziveket s veséket tudnék vizsgálni, így itélni, s arra felelni rögtön — valóban nehéz, — de még is ha egyesek véleményét összevonjuk, csak azt hozhatjuk ki, hogy az ideit farsang meghozta a vígság s multság gyümölcseit, s nagyon sokan voltak, kik kedvesen learatták e pár hó alatt az aranyos kalászokat, s most örömmel gyönyörködnek a nagy garnadákban, mik a szívet illetik. — En bizony egyenest kimondom az igazat: hogy számosan voltak, kik bátran keblökre tehetik kezeiket, s meghajolnak állításom előtt, hogy az a mozgó kis alkotmány ott a baloldalon kikiáltotta a „szabadságot“, s e bátorságért befogatott; ö lett rabbá — a bánat fizte lánczeit reájok, de kedves a teher; mert a küzdelem zászlójára e szó van vérvörös betűkkel himezve: szerelom! oh minő nagy lehetett e küzdés; — mert sok megsebesült s elveszett, de nem örökre, mert a nemeskebltek ápolásuk alá véve, egy dicső nappalra ébredtek fel rabságuk órájában — választottaik dobogó koblón.

Felfedtem a fátyolt, s most kedves olvasóimra bízom a további gondolatok egygyéalkotását — kinek akarata s hajlama tenni készto — van olyan, ki viszagondol — sóhajt egyet — némelyik könyez, más meg édes mosolytól kedvessé vált arczát baljára támasztva, hallgatja szíve hangos dobbanásait; oh ha úgy tudnék a szív- s lélekben olvasni, mennyi boldogság, bú s bánatot látnék egy helyen, — beszélőiről lennék — s munkáim kötet szám jelenének meg?!

Valóban szép napok járnak! a madarak zengzetes dallal szállnak fel a légbé, üdvözölni az ébredő természetet; vagy tán siratják dalrokonuk elhunytát? Igen! dalrokonukat, ki annyi fájó dalt zengett hazáról — s szerelemről. — Siessünk Lisznyai sírjához, borostyán koszoruvál díszítsük fel egyszerű hantjait, sóhajunk s könyeink hullása közt áldást kívánva poraira. — Emeljünk emléket szíveinkben — melyen a szeretet bötüi ragyogjanak; — legyen álma nyugalmas, s felette könnyű a föld!...

BESZÉDES GYULA.

Hírek és események.

△ F. hó 30-án Kanizsán országos vásár lesz.

△ Jéles munkatársunk Robonyi Goiza által szerkesztett „Haladás“ czimű kereskedelmi lap ismét megjelen nagyobb és díszes kiállításban, fametszvényekkel. — Előfizetések Wajdits József könyvkereskedésében is elfogadhatnak.

△ Mint bizonyosat tudhatjuk, hogy ünnepelt művésznők Hollós Kornélia május 15—16-án a kanizsai közönséget is szerencsétlenni fogja két hangversenyvel, a mire a vidéki t. közönséget is jó előre figyelmeztetjük.

△ Méltó bosszankodással kell hallanunk, hogy a napokban egy tekintélyes vidéki egyén az ugynevezett Német-utczán a járda mellett tátongó 6 lábnyi mély árokba zuhant. Szerencse ugyan, hogy tetemesb sérülés nem esett rajta, de egyuttal nyakát is törheté. Hijába sürgetjük az erélyes intézkedést, hiába itél a közvélemény, kifáradhat a felgyújtó Zeusz sasa is a villámok adogatásában, marad minden a régiben.

△ Napról napra szaporodik a koldusok száma, kik városunkat elárasztva a keresothány úrtúgyo alatt miniatúr Patkókként zsákmányolják ki a valódi szegények iránt méltán nyilvánuló könyörtület fillereit. Itt is szükséges volna a hatósági erélyes intézkedés.

△ F. hó 15-én mondatott ki a halálítélet a vasmegeyi születésű 33. éves r. k. Kopácsi János, álnévén Vámos Fülöp fölött, ki vallomása szerint f. évi febr. 22-én a völo egyutt halálra itelt zalamegyei születésű 18 éves, r. k. Luther János kanász társaságában Balogh János jubnyájából fegyveres kézzel 5 darab birkát elrabolt. A halálítélet másnap reggel 7 órakor hajtattott végre a bűnösökön.

△ Daczára a kemény eljárásnak, még mindig rablási hírek szállongnak. F. hó 11-én ugyanis a Monostor-Apáthi közelében lakó Németh János molnárnál ételt fözetett magának 5 haramia s a közellező erdőbe vitetvén, annak elköltése után Potendre mentek, hol Kultsár István esperes urnál pénzt rabolván, annak lovait befogatták s Kaposra hajtottak Simon Márton izraelitához, kinél több ékszer közt egy T. S. betűkkel jelzett horgonyórát, selyemneműeket s pénzt rabolván, esti 9 órakor Seiler András molnárhoz mentek, ott agyonlötték. Innét eltávozván, a Diszely felő vezető uton az öket üző pandurok mellett hajtottak el, miközben Szakál János pandurt megsobesítvén, nyom nélkül eltűntek. Kultsár esperes ur lovai ójfel tájban érkeztek meg Tapolczára a kocsival egyutt magukra hagyva.

△ Mult évi decz. 10-iki számunkban jelentettük, hogy a rezi hegyben a vakmerő rablógyilkos Illés egy ismeretlen társával egyutt a pandurok által agyonlötvetett. A rablók hollétét akkoriban J. erdős fözözte fel a hatóságnak. Most szomorító eseményről értesülünk. Vasárnap este 4 fegyveres rabló rontott J. erdős lakába s kegyetlenül megköztöztvén őt, elvezették a helybeli mesterhez, s ettől kérdezték, hogy e-e az erdős? Mester uram igennel felelt, minék következtében kihurozolták őt oda, hol Illés társával el van temotve. Letérdeltették a sirra s imája végezte után irgalom nélkül agyonlötték.

△ F. hó 18-án temették el Stern Jakab helybeli segéd rabbit éltének 82-ik évében. 56 évig működött helyben mint segéd rabbi. Hátrahagyott 79 utódot, u. m. 7 gyermeket, 48 unokát és 24 másod unokát. Tetemei előbb a helybeli zsinagógába vitettek, hol 3 rabbi tartott fölötte gyász beszédet.

— Nevezetes számadási eredményt közöl a „Reichenbergi ujság“ az ausztriai statusadósságot illetőleg: Ez t. i. az 1863. évi pénzügyi törvény szerint 2434.505,791 fíot tesz. Ha ezen öszveg ércz pénzben kifizettetnék, akkor az aranyokban 26,006, ezüst forintokban 601,114, uj krajczárookban 10.230,039 mázsát nyomna. Ha most egy vasuti tehervonat súlyát általában 6000 mázsára tesszük, miről 4000 mázsára a teherre 2000 mázsára pedig a szállítási eszközökre esnék, akkor az egész statusadósság szállítására arany 9, ezüstben 150 és rézpenzben 4054 tehervonat szükségesletnék.

Kaposvár.

* Sajátságos szokása van a mi lámpagyújtogatóknak; midőn az Isten meggyújtja a holdat, — ezt a nagy égő lámpát — kétféle világosság is van az utczán, a holdé is, meg a lámpaké is. Máskor meg a szurok sötétben egészen megfedekezik kötelességéről, vagy későn gyújt, vagy nem is gyújt. Nem tudjuk, az olaj-e a bökkenő, vagy ilyenkor maga a lámpagyújtó van — illuminálva.

* Hatschek nevű optikus tartózkodik Kaposvárott Gundi fogadóházban, s ajánlja minden néven nevzendő szemüvegeit, látcsöveit. Nehéz volna, most olyan üveget találni, melyen az ember mindent — tisztán lát!...

* Tény, és nem adoma. X. ur kint a mezőn vadászván ugrás közben kissé megrándult, s háza érve, rosszul érezte magát. Kocsira ül, s átmege a szomszéd mezőváros egyik orvosához, elpanaszolja baját.

— Uram, rosszul érzem magam, adjon tanácsot és segítsen, — szólta a patiens.

— Bizony uraságod osehül áll; meg vannak számlálva órái, s én alig segíthetek. Ha kibírja, tanácslom, azonnal utazzék Pestre, tán ott még lesz segítség? — Viszonoz az aesculap.

— Az Istenért, ön egészen elrómit; nem érzek ön semmi halálos bajt, — folytatá most a neki zöldült, sárgult beteg.

— Azt ön látom; a baj halálos, s néhány órája van még önnek. S azt is megmondom, ha ön az utban elkezd csaklani, ez bizonyos jel a másvilágra készülésre.

Bopakoltatja magát a megrémült beteg egy kocsiba, s megy a vasutállomás felé, számlálva folyvást az órákat, melyek oly sebesen peregnek le a sir felé. Mig ór néhány óra járásnyira, elkezd csaklani. No, most vége az életnek — gondolta magában. — De bizony felért Pestre halál nélkül, hol egyik jelesebb orvosunkat azonnal felkereste.

— Az Istenért orvos ur meghalok, segítsen!
— Ön megakar halni, s miért?
— Végom van, segítsen, már csuklottam is!...
— S ha ön csuklott is?
— Azt mondta provinciális orvosom, ez a biztos jel a halálra.

— Jámbor barátom — felelt a derék orvos — ön semmi veszélyben sincs, baja oly csekély, hogy azért nem volt érdemes Pestre fáradni. Ön még sokáig el fog élni, ha Isten is úgy akarja.

S a szegény kózpolt beteg haza ment egészségesen; beteg egyedül távozta, melyet utjában jól kiírított.

Hány van olyan provinciális asculap, mint a fentebbi??!

* Ha már piarcsunkat elneveztük Széchenyi térnek, e nagy nevet az iskola falán legalább ne meszeltessük be!

* Egy O — páni polgárnak neje halálos beteg levén a férj Kaposvárra jött orvosáért s midőn egyik izraelita koreskedő — régi ismerőse — következő szavakkal megszólította:

— Mi járatban van kend János gazda? a pór választott:

— Hát biz én a patékába jöttem, feleségem otthon a végít járja.

— Mért nem siet hát a patikába?

— Előbb kimegyek Sz... P — ra, hallottam ott van egy pénzes özvegy asszony, ha feleségem meghal, már csak olveszem, ha öreg is!! Szegény beteg! várhatod az orvoságot!

* A nemzeti színház jeles tagja Szerdahelyi Kálmán „színházi látcső” czim alatt napi lapot ad ki.

* Azon remény, hogy a gymnasium fundusához, a szomszéd hercegi fundusból egy rész megnyerethetik, — meghiusult; nagy az ára.

* Figyelmeztetjük a városi hatóságot a piarcsóni sár és víztengerre; nem jól esik a vásárlónak, ha valamit venni akar, hogy előbb usznia kell. Ugy is — usznak a mai világban elegendő!

* A kaposvári gymnasium építési költségeinek fedezésére következő újabb ajánlatok tetettek: gróf Széchenyi Ferenc 100 ft. Ns. Csete Antal kanonok 500 ft. gf. Festetics Dénes 200 ft. Örömmel jelenthetjük, hogy az eddigi összes ajánlatok felülmennek 21,300 fton. Ily összegot, a mostoha jelenlegi viszonyok, s a rövid időt tekintve csupán az ügy szentsége s oly név varázsa teremthettek, minő Somsich Pál!

— Sietünk előre tudatni t. olvasóközönségünkkel azon kedves hírt, hogy nemzetünk nagy novú, s felethetlen csalóánya Hollósy Kornelia Május hó közepén, Kaposvárott két hangversonyt adand, melyek rendezésére Roboz Istvánt kérte fel. Év legszebb haval hozza minél több virágot, megkoszoruzni a hírnév és valódi érdemet.

Nyílt posta.

Mecsekhatáinak: Közölni fogjuk, s pedig mielőbb.
D. K.—nak A. Lendván: Hosszu volt a hallgatás, annál jobban meglepett ön; a tárcza azonban úgy el van foglalva, hogy csak a sorrend megfontásával közölhetünk azonnal, nem fog sokáig hevegni, kérjük mielőbb folytatását, mert a mű így bevégezzen.

T.—nak, Kanizsán: Megkaptuk.
L.—nek, ugyanott: Sajnáljuk, hogy becses küldeményét nem adhatjuk, nem töltünk függő okok miatt; kérünk mást, ön sajnóson látott vendég mindig.

R. K. J.—nek, Rigiczán: Választ kérünk.
R. M.—nak, Baján: Igértől, váltad be szavadat.
... Péccsét: Műve nehezségről tanuskodik; iparkodjék ön a földön járni, ne mindig a csillagok és nap körül, ha kell, ha nem; az Ikarfőle szárnyakat hamar leperaszell a nap.

B. Gy.—nak, Böhönyén: Előbbi művét csak változtatással adhatnók, a mit magunktól, önnel értekezés nélkül nem akarunk tenni. Ezt már levélben is megirtuk; ha a székvárosban dolgozunk, látogasson meg bennünket. A levelek folytatását várjuk.

Busának, Kaposvár: Hogy egyik kávé folyvást feltett sípkával jár vendégei előtt: a sört drágán, és szűken mér, egy pár frankfurtért 16 krért ad, s torma helyett pókhenidisséggel eteti a vendég szemét, — ezeket ostromozza ön majd négy lapon, s tanácsot és orvoslást kér; tanácsunk ez: nem kell oda menni a vendégeknek, ez legjobban észre hozza az illetőt. „Szép lesz a nyár” — Boldog idők — cizimű versek közöltemek: ellenben „Ablakodban Jácintus” — nem adható.

B. K.—nak, Elkövetünk mindent, nem lehet, a nyomdára nézve igen is ajánlhatjuk a kanizsáit.

„Köbányai kalandok” — Legfeljebb pár sorban megemlíthetjük az ujdonságok közt.

„Sötét hajad egy hullámsó tenger,
Mindegyik szemed ragyogó Vénus.
Arcozod illóma, ajkad epre,
Többet érnek, mint minden földi juss!”

Ilyet írni bizony nem nagy tus!

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, márcz. 19. A télutó bucsut vett tőlünk oly elkezeredett esős időt hagyván hátra, mely utainkat ismét limbussá teszi. A közlekedés megnövekedett, se gabna, se más egyéb nem szállítatik piacunkra. Jó ideje nem volt már hetivásár. Vidéki vásárlók nagyon gyéren mutatkoznak — s a ki bejön is, igen csekélyre szorítkozik a bevásárlásban. A kormány részére vétetett néhány ezer mérő roza, az is olcsó árért.

Kaposvár, Mart. 14. Semmi panasz az időre; még a szarító szelekért sem róhatjuk meg, mert ezek olyan esendes meleg esőt hoztak, hogy beillenék májusba. Az eső után lanyha nap, és éjszakák; a fák most már csakugyan kieresztenek, — „a virágnak megtiltani nem lehet” Látunk oly virágbimbós barackfát, mely pár nap alatt nyilni fog. Őszi vetéseink olyanok, melyeket ily rendkívüli szép időjárás után várni lehet; a tavaszi vetemények is kelnek számos vidéken, egy jó hóval előbb vagyunk az időben, s hogy neim megyünk-e majd vissza könyhullatások közt, —

a jövő titka?! Két szélsőség! vagy nagyon gazdag vagy szegény év lesz, — a tavasz fogja megfejteni. Hiszen most is van nekünk hála az égnak spájzunkban, magtárunkban, pinczénkben, — de ez mind holt kincs! sirva néz rájuk a gazda. Se' buzánknak, se' borunknak nincs köröje; gúnya a sorsnak; ha buza van, vevő nincs; ha vevő van, buza nincs, a kettő ritkán jár együtt. Az adószedés fűlsértő hangjait — a dobszót — minden nap hallod, de tiros zsebbel kell menned a városházához, mert terméked nyakadon ül; a bankjegy pedig nem olyan mint a gomba, hogy minden eső után nő!... Ezért a nagy lehangoltság; a kés mellett kell szugorogni; hitel mincs; a pénzes ember közhelyre nem is mer menni, hogy ne ostromolják. Mindenki magához áll közelebb, ezt sugja az érdek, s ha már nem nyerhet, veszteni legalább nem akar. Sok tőke a zsebben hever, s inkább kamatot vesz, mint per után lássa újra a hitelezőt!... S ki biztosít most a per ellen; midőn a legjobb szándékú adós is fenntakad a fizetési terminus kitűzésében, nem levén biztos az új termék nem éri-e a magtárban a tavallit? Pedig a szegény gazda, ha kölcsönt vesz fel, termékeire teszi azt. Csehitl vagyunk.

A legelők szépen zöldelnek; csorda, juhnyájak kint a mezőkön; alig volt től a teletetőkre; ha savanyu arcot látsz, az bizonyosan szénaspekulans, kinek kazalját ott felejtette a jó időjárás. A borok nagy részt lofejték; sok helyen nehezen tisztulnak, de a romlás jelét még nem fordultak elő, holott sok ember hordja száján e vést, hogy boraink hitelének ártson. Ha itt — ott romlás van; penész, nyulosság, vagy megfordulás stb. — a rossz kezelésnek tulajdonítható. A szőlőművelés javában foly. Most vizünk is van, örülhetünk. Minden mesterember közt legszerencsétlenebbek a szücsök, — ezeket még az időjárás is dli; alig adhattak el pár ködment, vagy bundát. A kisfaludi talált köszönreget megvizsgálni, szakértők mentek a hely színerőre.

13-iki hetivásárunk — az idő is felette kedvezően — nagyon népes volt; aránylag sok termék hozott, s mivel több volt az eladó mint a vevő, egyik oka ez volt, hogy a gabnaárak súlyedtek, mindenki túl akarván adni szállítmányán.

Legszebb buza két 3 frt 15 kr.—3 frton Rozs 1 frt 80—90 kron. Kukoricza 1 frt 60 kr. Arpa 1 frt 50 kr. Zab 1 frt 30—40 kr. Hajdina 1 frt 50 kr. Egy zsák burgonya 1 frt 1—15 kr. Egy kövér sortvés, 30—60 frt Csirke párja 45 kr. Egy kövér lud 2 frt 40 kr. Pujka párja 2 frt 80 kr. Gyöngytyuk párja 2 frt Egy kocsi tűzifa 1 frt 1—20 kr. Egy öl fa 7 frt Egy mázsa széna 1 frt 1—20 kr. Nagyban eladásnál 80 kr. mázsája. Egy akó jó bor 4 frt Szilvapalinka akója 14—15 frt Hat tojás 10 kr. A helységekben egyre másra jönnek a boreladók; de ki venne, midőn itt is eladni kíván a sok borosgazda Olcsóba jön most kedvet szerezni, s még is mindenkinek az orra vére foly!... (m. p.)

E lapok kiadó hivatala tisztelettel hívja föl a Zala-Somogy s más megyebeli munkatársakat, hogy az 1864-ik évre díszesen kiállítani kívánt „Zala-Somogyi Népnaptár” számára népies költeményeket kisebb balladákat, talpacsott adoma s más humorisztikus rajzolatokat beküldeni sziveskedjenek. A megnevezett két megyét közelebből érdeklő közlemények különös előnyvel bírnak.

LAJPNIK EMÁNUEL

kaposvári kávé

ajánja magát a t. cz. közönség szives figyelmébe, következőkre nézve:

Mind a nála megjelenő helybeli és vidéki számos vendég, mind Somogy és a szomszéd megyékben terjedt ismeretesség és levelezési körénél fogva, azon kellemes helyzetben van: hogy a t. cz. nagy közönségnek szolgálatára lehet ingatlan földbirtokok, házak szerzése, cserélése, eladása vagy haszonbérbe szerzésben. Biztos tudomással szolgál vételre eladásra, legyen az erdő, őfifa, göböl, lovak, gyapju, juh, sertvés, éleség, takarmány, épületfa, gépek, bor, igavonó szarvasmarhák vagy bármely az üzlet, kereskedés és gazdaságzat körében előforduló tárgy. Szerez vételre, eladásra állam- iparpapír és sorajegyket, s mindezt parányi díjért.

Azért felkéri egész tisztelettel fentnevezett mindazokat, kik bármely tárgyat venni, eladni, cserélni vagy haszonbérben birni kívánnak, magyar vagy német nyelven irt, s bérmentesített leveleikkel hozzá forduljanak. Hol kell, a szigorú titoktartásról biztosítatnak az illetők.

(6—4)

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Oszalhatatlan irtószer

patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált irtószerének sikere fölül képes, úgy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minél fogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél. Ára egy bádogszelencének, mely Riess Guttmann névpeccséttel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr. o. é.

30 [24—13] RIESS GUTTMANN, vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Alulírottak ajánlják a t. cz. közönségnek ujonan felszerelt

fűszer-, festék-, anyagszerek, papir, bor, csemege, norinbergi és díszárak KERESKEDÉSÖKET,

ugyszinte a vidéki megrendelések jutányos és pontos teljesítését.

Kaposvárott, Főuteza 209. sz. a. urodalmi házban.

Jakab és Rohrer,

(ezelőtt Socher Ferencz).

[2—2]

Friss vetőmagvak u. m.

Lóhere, valódi francia luczerna.

Lóhere, stájer vörös.

Réti here, fehér hollandi.

Perje, (Reygras) angol s francia.

Baltaczim, (Espareet).

Czukor- s takarmány-czékla-répa.

Tarlórépa, fehér kerek.

Bükköny s mohar.

Mezei komacsin, (Timoteusgras).

Akácza, s különféle erdei famagvak.

Kerti veteménymagvak.

Továbbá:

Marmarosi marhasó, fekete.

Tengeri marhasó, vörös.

Paraffin kocsi- s gépkenőcs.

Angolna, sardina s más különféle halak.

Sajtok, strachino, parmazán, ementali, groyi, schwarzenbergi sat., jó minőségben s jutányos áron kaphatók:

Fesselhofer József kereskedésében,

(a városház-épületben) N.-Kanizsán.

[6—4]